

JUURET JA SIIVET

OSJ 50 vuotta
– juhlavuoden runokilpailun satoa

Julkaisija: Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry

Runojen koonti: Katja Helo, OSJ ry

Piirroskuvitus: Saara Helo

Kuvitus s. 22: Toivo Seppälä (Kettu-isän oivallus)

Taitto: Tiina Kuoppala

Hyvät runon ystävät!

Opetusalan seniorijärjestö OSJ ry vietti 50-vuotisjuhlavuottaan vuonna 2025.

Juhlavuoden teemana oli Juuret ja siivet. Teemalla juuret ja siivet halutaan kertoa, että senioriopettajilla, samoin kuin OSJ:llä ja yhdistyksillä, on takanaan vahvat juuret, paljon elämäkokemusta ja tietotaitoa.

Siivet viestii siitä, että järjestö haluaa olla mukana kehityksessä kohti tulevaa.

Alueellisten juhlien lisäksi juhlavuonna julistettiin runokilpailu ”Juuret ja siivet”. Kilpailuun tuli noin sata runoa, joista kolme palkittiin. Runotoimikuntaan kuuluivat Aila Kelloniemi Lapin senioriopettajista. Merja-Helena Kärkkäinen Vaasan seudun senioriopettajista ja Marja-Liisa Remes Tampereen seudun senioriopettajista. Kilpailun suojelijaksi saatiin Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun näyttelijätaiteen puheen lehtori, emerita-professori, lausuntataiteilija Malla Kuuranne.

Runojen aihepiirit koulu ja opettajuus, koti ja perhe, elämäntietä ja luonto koskettavat lukijaa ja kutsuvat mukaan lyyriselle matkalle.

Hyvä lukija, runot kutsuvat sinut luottamaan siipien suojaan yli sukupolvien. Monesti maisemat ovat tuttuja, mutta pysähtyessä saattaa odottaa yllätys.

Marja-Liisa Remes

SISÄLLYS

KOULU JA OPETTAJUUS.....	5
KOTI JA PERHE.....	17
ELÄMÄNKULKU.....	29
LUONTO.....	103

Runokilpailun 1. sija.....	35
Runokilpailun 2. sija.....	71
Runokilpailun 3. sija.....	97

KOULU JA OPETTAJUUS

Hän, opettaja

Hänen hetkessään on
aika pienelle kädelle,
joka kaipaa tukea
ojentuen kohti sinua.

Hänen sylissä on
paikka pienelle ihmiselle,
joka kaipaa turvaa,
keskellä omaa maailmaa.

Hänen ajatuksissaan on
arvo jokaiselle lapselle,
uniikkiuden kruununa,
ainutlaatuisena aarteena.

Hänen kärsivällisyytensä on
jaksava ja tukeva.
Kaikkia lapsia auttava,
vaikeuksiaan kuunteleva.

Hänen persoonansa on
kestävä rauhan rakentaja,
siltojen yhdistäjä
erilaisuuden ymmärtäjä.

Hänen sydämensä
on täynnä rakkautta,
etenkin lapsia kohtaan.
Siksi alkoi opettamaan.

Vaan keskellä arjen kiireiden.
Miten kävi periaatteiden.
Noiden kauniiden,
elämää kannattelevien.

Tuliko väsy, menikö hermo.
Opettajan tehtävä, oikea oliko.
Muuallekkö olisi pitänyt mennä.
Vieläkö ehdin, vai enkö enää enää.

Aina ne huutaa, eikä uskokkaan.
Soittaa suutaan, tekee pahojaan.
Vaativille joudun rankaisuja jakamaan.
Oppivat toivoakseni joskus olemaan.

Ja taas on poissa kollega täältä.
Miten tässä välttyisi pahalta päältä.
Aika ei kaikille kertakaikkiaan riitä.
Revi sitten käyttöön opetustaitosi siitä.

Kuitenkin, koska rakastan
tätä remuavaa laumaa.
Muut hommat ei mieltäni
kaivelleet kauaa.

Olen opettajana paikalla oikealla.
Täydellinen edes minun ei tarvitse olla.
Tiedän miten hallitsen tämän luokkani rakkaan.
Niin hyvin teen työni kuin osaan ja tarkkaan.

Lasten kanssa kuljemme palan elämän matkaa.
Eteenpäin sitten he ihan muualla jatkaa.
Toivon jättäväni jokaiselle kunnon opit ja jäljen.
Jotta elämässään säilyttävät hyvän mielen ja järjen.

Sain tehtävän, joss' suuri vastuu on
ja jok' on hyvin tärkeä.
Jokaiselle opettaja lapselle kun jättää
elämänhistoriaan jälkiä.

Nimimerkki P.M.M.

Opettajaopettajan runoruno

Pientä tallaajaa

itkettää *Punahilkka*-kirja,
satu avautuu luettuna,
maailma kirjojen kautta.

On onni lukea ja kirjoittaa,
vanhanakin rakastan viisaita keskusteluja
ystävien kanssa:
mitä olet lukenut
ajatellut
kirjoitat...

Koululeikki naapuritalon eteisessä,
päiväkirjassa kuviteltu oppilaitos,
mahdolliset maailmat polkuna tulevaan.
Sieltäkö
voima ja uskallus
kapinaan,
tai uudistuksiin,
tutkijanmielikin?

Matka

tien yli koivukujaa alakouluun,
rautatien yli oppikouluun
ja junalla yliopistoon.

Kielestä, puheesta, kirjallisuudesta
dialogi,
syvenee ajattelussa
ja laajenee elämään.
Kasvatuksessa se on päämäärä.

Opetusfilosofiaksi
oppilas keskiössä,
minä–sinä -suhde,
kohtaaminen ainutkertaisena,
toiseuden tunnustaminen.

Jerome Bruner

ja teoria
ajattelun yhteydestä kertomuksiin,
merkitysneuvottelut
luovuuden pohjana.

Anja Snellman

ja *Paratiisin kartta*
yhteistoiminnallinen oppiminen satujen kautta.

Koulukin kohtaamista
merkitysten rakentamista yhdessä.

Toisen asemaan eläytyminen
rikastaa.
Jaetaan tieto ja ideat,
autetaan hallinnassa,
työnjako ja roolien vaihto.
Työyhteisön keskinäinen tuki:
Changing the World one Conversation at a Time.

Opettajan arjessa
monitieteisyyden ihanuus ja kurjuus,
tutkiva opettajuus:
oma työ peilailee
runoissa ja aforismeissa,
kuvissa, musiikissa, teatterissa, elokuvissa.

Taiteessa

kokeminen on yhteistä.
Taiteen salaisuus
mahdollisuudessa kokea utopia,
jota todellisuudessa voidaan lähestyä lyhyin askelin.

Otetaan puheeksi
luetaan

Michel Tournierin versio "Perjantai ja Robinson"

(alkuteos *Vendredi ou la Vie sauvage*,
suom. *Robinson ja Perjantai*)

ja keskustellaan
"mitä on hyvä elämä?"

Julia Kristeva sanoo
tunnistakaamme muukalainen itsessämme.

Tunnustus

Opettajan polkuni
uhkaa hävitä maisemaan,
en ole keksijä
päämäärän löytäjä,
mutta harharetkien laulut elävät.

Sain lahjan:
opiskelijani ymmärsivät
kun kirjoittivat korttiin:

*Älä kiinny maisemaan,
siirrä se sydämeesi,
katsele matkalla uuteen.*

Pekka Kejonen

Työ jää aina kesken
tyydyn siihen.

Pirjo Vaittinen
Tampere

Juuret ja siivet

Kasvoin ja vartuin,
koulua kävin, ahkeroin
– oppimiseen juurruin.

Jatkoin ja etenin
uutta tutkin, opiskelin
– ylemmäksi kohosin.

Ohjasin ja opastin,
muokkasin, istutin
– taidon, tiedon juurille.

Evästin ja lähetin,
ajatellen, siunaten
– elämän kulkuun, lentoon.

Opinkohan ja onnistuinko
ottamaan, antamaan
– juuret ja siivet...

Nimimerkki TP50

Ensimmäiselle opettajalleni

Opettajani, istahdetaan kalliolle vierekkäin.

Tiesitkö, että ihailen kaikkea, mitä olit, mitä teit, mitä osait, miten opetit.

Ohjasit meitä virkkaamaan maskottihiiriä, vaikka kätemme olivat hikisiä ja lanka karkaili etusormien ympäriltä.

Luotit, että sormemme löytävät rytmin ja vielä joskus rakennamme elämämme omin käsin.

Tahdoit meidän värittävän sakuroilla paperin reunasta reunaan. Ihailit lumiukkoja ja keijukaisia ja ohjasit värittämään myös arjen iloiseksi.

Nelimaalissa kerroit, mitä reilu peli on ja samalla sen, miten tärkeää on liikkua ja juosta vielä vanhanakin kohti kotipesää.

Väsymättä laulatit Rati riti rallaa ja Tiritiri teijaa. Oivalsimme, että musiikin kieltä ymmärtävät kaikki kaikkialla.

Tutustutit meidät kirjoihin kuin ystäviin. Kerroit, että tarinoiden myötä kukaan ei jää yksin.

Innostit kirjoittamaan ja vapautimme prinssit ja prinsessat kiehtoviksi saduiksi ihmisten iloksi.

Laskennon tunneilla annoit meidän laskea omaan tahtiimme. Vaikeimmat tehtävät ratkoimme yhdessä – niinhän teemme vieläkin.

Veit meidät puistoon, metsään ja joen rannalle. Nuuhkaisit kevätilmaa ja huokaisit: luonto opettaa sanoittakin.

Istutit meidät luokkaan pareittain. Ohjasit lempeästi työskentelemään kaikkien kanssa, sillä jokainen tarvitsee ystävän.

Tahdoit kuulla tarinoita ukista ja mummusta ja heidänkin vanhemmistaan, näytit paikkamme sukupolvien ketjussa. Pyysit välittämään terveiset aikojen yli eteenpäin.

Ja kun kysyimme, sinä vastasit väsymättä. Arvostit uteliaisuutta ja iloa, sytytit halun oppia.

Kiitos, lempeä kasvattaja. Opintiemme jatkuvat ja oppisi siirtyvät lapsenlapsille.

Kaisa Isotalo

Kouluruno

Sain oppilaat, jotka halusin ja joita rakastin.
Sain oppilaat, joita en halunnut ja joita rakastin vielä enemmän.

Rakastin koulua. Kyllästyin kouluun. Vihasin koulua.
Kylmä hauki ui alavatsaan jo siinä järven kohdalla, loivassa kaarteessa.

– Ja aina minä tulin kummiskin takaisin kouluun.

Ja sitten. Ja sitten en enää oikeasti tullutkaan. Kyläilin sijaisena.
Opetin unissani. Luokka karkasi käsistäni. Hikiset lakanat kahleina.
Elokuussa haaveilin ekaluokan uudesta järjestyksestä.
Putipuhtaista työkirjoista. Aapisista, jotka eivät olleet koskaan hukassa.
Kollegoista, jotka hymyilivät aamulla ja hakivat pyytämättä maidon
keittolan jääkaapista – salaa emännältä.

Sitten muistelin, kuinka ristin joka ilta käteni.
Tänään ei kukaan itkenyt tunnilla, ei tapellut koulun pihalla,
kukaan ei loukannut liikkatunnilla. Kukaan ei ampunut ketään.

Loppuelämäni vuodet alkavat syyslukukauden ensimmäisestä päivästä
ja loppuvat kevätlukukauden viimeiseen päivään.

Siinä välissä kukkivat maitohorsmat, veljekset huutavat kivellä kilpaa
sonnien kanssa, Sven Tuuva sekoittaa oikean ja vasemman,
maailman pienin mies kaataa maailman suurimman tammen
ja Joosef myydään orjaksi. Kuinka ihana on kuunteleva yleisö.

Sormet mustuvat liimasta ja silkkipaperimytyt kierivät lattialle.

– Hieno, on se hieno. Annatko kortin isälle?

– Ei se ole kotona, annan pappalle. Ymmärtämätön ope-parka.

Ensi kerralla osaan olla ehkä viisaampi.

Ehdin niin paljon. Ehdin panna miljoona kertaa langat ompelukoneeseen,
nostaa miljoona silmukkaa puikolle, kirjoittaa miljoona kertaa salasanan
näytölle, printata miljoona kertaa enterin, hukata miljoona minuuttia
ennen kuin digitaalinen oppituntini alkoi. Ehdin miljoona kertaa iloita
oppimisen elämäyksestä – omani ja luokkani.

Sain oppilaat, jotka halusin ja joita rakastin.
Sain oppilaat, joita en halunnut ja joita rakastin vielä enemmän.
Ja jossain siinä välissä rakastin ihan hiukan itseänikin.

Marjut Lehti-Laakso

Juuret ja siivet

juurihoito
juuriselleri
juuriharja
juurimato
juurikasvi
juurikori
juurivesa

punajuuri
piparjuuri
pääjuuri
mustajuuri
ilmajuuri
hapanjuuri
heinäkalmojuuri

siipirikko
siipikarja
siipiratas
siipiveikko
siipikuvio

niittysinisiipi
kantosiipialus
lenninsiipi
pilkkasiipi
kirjosiipikäpylintu
valkosiipikiuru
hontosinisiipi
enkelinsiipi
enkelin siipi

juuri – niin

Annikki Puumalainen

Punakynä

– *vertaiskuvallinen runokertomus*

Ystävä antoi lahjan huumorimielessä
ja sanoi vieno hymy suupielessä:
Tällainen pitää opella olla, tärkeä
– *punakynä johon on veistetty terävää kärkeä.*
Se oli rintaneula, kynänpätkä puinen
– mielestäni koruksi hieman omituinen.

Vuosien saatossa lahja katosi,
mutta ajatukset punakynä patosi:

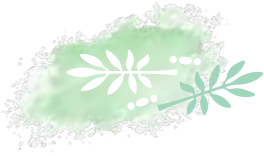
Kirjoitusvirhe pahalta näyttää!
Tarkastaja punakynää käyttää,
huomauttaa, kun piste puuttuu,
kielioppisääntöihin tiukasti juuttuu.
Yhdyssanat ovat usein väärin,
saa korjata niitä suurin määrin.
Jos kirjoitus on harakanvarvasta,
tulee siitäkin palautetta karvasta.

Koulupapereissa on näyttöä,
että punakynälle on käyttöä!

Lähestyn jälleen kirjoituspöytää;
Rintaneulan tahtoisin löytää.
Punakynää ei kaipaa kukaan,
uuden kynän otan mukaan.
Löysin sinikynän, jossa pehmeä kärki,
tunnetta mukana, ei yksin järki.
Tuskin on kirjoitus aina pilalla,
tarinan sisältö tärkein sen tilalla.

Luova vapaus tuo hyvän mielen;
ajatus lentää, rikkautta suomen kielen.

Laura Frondelius
2022

Kun loma alkaa
on voimia katsoa taaksepäin –
vuoden aikana olen kohdannut
kaikki heidät:

hänet, joka ei halua kuulla mitään
hänet, joka haluaa kuulla kaiken
hänet, joka on aina viimeinen
hänet, joka haluaa olla aina ensimmäinen,
ja jos ei ole, hän huutaa (kovaa)
hänet, joka huutaa (kovaa) muuten vaan
hänet, joka on aina hiljaa
hänet, joka juoksee hyppää putoaa pudottaa
kaataa särkee ("Se oli vahinko!") sotkee
(paljaat kintut tussissa: "Entäs sitten?")
hänet, joka odottaa odottaa odottaa odottaa
koska pääsee kotiin
hänet, joka leikkii yksin leijuu liihottaa hymyilee omalle kuvalleen
(mitä näkeekään?)
hänet, joka ei leiki
hänet, jolle luin saman sadun 27 kertaa
hänet, joka juoksee halaamaan
aina kun joku tulee
hänet, joka piirtää kymmenen sydäntä ja huomenna uudet kymmenen

Olen kohdannut heidän vanhempansa
väsyneet, reippaat, vihaiset, ystävälliset, huolestuneet,
huolettomat, nuoret, vanhat

Olen kohdannut työtoverini
väsyneet, reippaat, vihaiset, ystävälliset, huolestuneet,
huolettomat, nuoret, vanhat

Olisikohan nyt aika kohdata oma itseni?

Eija Peltonen

Juuret ja siivet

Hitaasti kasvoivat
lukutaidon juuret,
pysähdellen, mutta
sitkeästi.

Sinä keijukainen
yhä uudelleen istahdit
tukiopetustuolille
syksyisten iltapäivien hämärtyessä.

Yhdessä ja erikseen
kuuntelimme ja kokeilimme
äänteiden mystistä liittymistä
toisiinsa,
välillä huokaillen, mutta
iloisesti, sitkeästi.

Ja juuret kasvoivat,
vahvistuivat, tarttuivat oivalluksen maaperään, alkoivat kuljettaa
tiedon ravintoa kasvavalle taimelle.

Eräänä päivänä käännyit ovelta takaisin,
tulit luo, halasit:
"Opettaja, minä sitten sinua rakastan!"

Nimimerkki Maini

KOTI JA PERHE

Hyvä me!

Talven viimassa sahaan halkoja.
Viluiset varikset nauravat yläpuolellani.
Käteeni koskee.
Tuskin jaksan liikutella tylsää sahaa.
Tuuli ravistaa pihapuista lunta päälleni
ja kastelee kasvoni.
Palelen.

Silloin
nuorimmaiseni rämpii kinoksen yli luokseni,
katsoo silmiini ja hymyilee.
Vastaan siihen hymyyn,
ja hetkeksi
saavutamme kolmevuotiaan kanssa
toisemme täydellisesti.

Aika pysähtyy.
Koko maailmamme seisahtuu
kunnioittamaan vain tätä kohtaamista.
Olemme osa ikuisuutta.
Mikä riemu!
Mikä rajaton onnen tunne!

Sitten
lapsi sanoo: ”Äiti, minä autan.”
Hän alkaa nostella saunapuita koriin.
Muuta ei tapahdu,
ja silti tapahtuu kaikki.
Hyvä me!
Varisten nauru ei kohdistu enää minuun.
Olen kuin kuningatar Blanka,
joka keinuttaa polvellaan prinssipoikaansa.

Anja Jurkkala
Keväällä 1984

Pojat, koira ja minä

Pojat liehutukat
aina menossa jonnekin
ja kohta sieltä pois.
Kädet heiluvat,
jalat vilistävät,
kädessä keppi toisessa koiranhihna.

Kyllä siinä koira saa kyytiä;
puun ympäri ja kohti metsää,
kautta kivien ja kantojen.
Koira läähättää, sammal pöllyää.
Poikia vauhti ei väsytä.

Kirkkaat äänet kaikuvat kuusikossa:
”Hei ukki, katso mitä löysin – aarre!”
Ja ukki, jo harmaatukka,
kömpii kaukana perässä.
Huutelee varoituksiaan ja kieltojaan, pelkojaankin.
Mitäpä nuo vintiöt niistä välittävät.
Menevät jo tuolla mäen päällä.
Jalat kipittävät ja tukat liehuvat.
Koira pomppii perässä
sen minkä lyhyiltä jaloiltaan kykenee.

Antero Immonen
19.6.2012

Mökistä maailmalle

Oma poika kultahapsi
kultahapseni pienoinen
talloi ensin kotipihaa
kotipihalta kouluun juoksi
lähti sitten kaupunkihin
kauaksi tutuilta mailta

Vaan hyvinpä poika mökin korjas
korjasi katon insinööri
veteli johdot sisähän
muurasi takan tupahan
näin on hyvä itseksensä
kupponen kahvetta keittää

Huomenna hiihdänkin naapurihin
naapurista auran tilaan
aura lumet lennättääpi
pääsyn perille varmistaapi
jotta voipi pojan perhe
pihahan asti ajella

Niin saan sitten iltasella
iltasella unen aikaan
pojanpojan syliin ottaa
keinustuolissa istuskellen
tarinoita kertoellen
kiikuttelen kunnes voittaa
uni uupuneen miehen

Anneli Pyttynen

Peili

Hymyilen.
Äiti – sinä hymyilet takaisin.
Tietty ikä,
äiti peilissä,
sukuni äidit peilissä.
Tiedän mistä tulen,
ovat antaneet minulle juuret,
koko elämän.
Hymynsä jättivät minulle.

Minussa on kaikki,
heidän rakkautensa,
heidän voimansa,
heidän luottamuksensa elämään.
Juureni ovat syvällä heissä.

Sukuni äidit,
heillä mielessä
tulevat sukupolvet,
vielä syntymättömät.
Rukouksin muistivat,
minuakin
kauan ennen syntymääni.

Sukuni äidit,
annoitte osan itseänne.
Annoitte minulle juuret.
Annoitte minulle siivet,
joilla lentää,
koko tämän elämän.
Äiti peilissä,
hymyilen takaisin.

Tiina Ylikippari
26.2.2025

Kettu-isän oivallus

Kerran kolme kettua:
lapsi, kaksi aikuista
päätti jättää pesäkolon,
järjestellä uuden olon.

– tuumailivat, katselivat
maisemia vertailivat ....

”On etelässä kaupunki,”
tiesi isä, ”somaksi
voisi siellä kodin laittaa.
Nyt vain taipaletta taittaa
aletaan, ja määränpää
ennen pitkää häämöttää.”

Vaelsivat päivän, kaksi;
eipä tullut valmiimmaksi
vielä matkan tarkoitus.

”Liian suuri vaatimus,
jos lienee koko aikomus,”
mielessänsä äiti tuumi.
”Kiinni silti pidän suuni,”
jatkoivat ajatustaan hän.

Mutta näytti väsyvän
jo kovin perheen nuorimmainen.
”Voihan tauon pitää vaimen,”
suostui isä, itsekin
kun uuvahtavin jäsenen
tienpientareelle oikaisi.

Matkahuovat peitteeksi
huolehtiva emo kääri;
kuten kotonakin hääri
– etsi eväät korista.

Ruohikolla taukoilla
hyvä oli kettuperheen.

Ei puhettakaan, että erheen
muodostaisi seikkailu.

”Avartaahan reissailu,”
on motto monen ihmisen,
miks’ ei myös ketunpoikasen.

Aamutuimaan uusin voimin
suuntautuen töin ja toimin
tarmokkuutta keräämään!

”Joutukaapa, lähdetään,”
kiirehtien loikkaa isä,
”on nyt tarpeen vauhdin lisä.”

Tassu tassun eteen harppaa,
kuusi silmää hyvin tarkkaa
missä näkyy kaupunki.
Ja illansuussa onnisti .....

Kuuluu kovaa rummutusta,
melskettä – ”Voi kauhistusta;
mitä kummaa pörinää,
räiskettä ja mölinää - -
tälläinenkö hyvää on?”
nyyhkii emo onneton.

Valppain katsein tarkastelee
pikku kettu, oivaltelee,
että talo liikkuva
vaaraksi käy kadulla.

(Kotimetsän siimeksessä kulkenut ei autoja.
Eivät aikuiseläimetkään olleet nähneet moisia.)

Vailla puuta, pensasta
on koko seutu kauhea!
Kuinka voisi asua,
t ä ä l l ä kolme kettua?

Siispä pian takaisin
kuinkas muuten – jalkaisin.

Iloisesti nousee tassu
vaikka onkin tyhjä massu.
Eväskori keveä
ehtii vielä täyttyä.

”Ei ketuille käy kaupunki,”
jo perheen taatto vakuutti,
toisin tuumin, viisaampana
(harkittuna joka sana)
tiedustelut suoritti,
kun järven taakse souteli.
Perheen purteen pakkasi
ja s a a r e e n talon rakensi.

Meeri Seppälä

Runo lapsille ja lastenlapsille mummolasta

Vaikka saaristosta kesäisin, saatte elämään innoitusta,
myös mummola Saarijärvellä, tuo rauhaa ja virkistystä.

Saarijärvi on kaukana, Saarijärvi on liki,
Saarijärvi on globaali, Saarijärvi on digi.

Saarijärvi on Kirmojen musiikki, Heimosen taulu,
Tapperin veistos ja lintujen laulu.

Mummola on sauna ja lauantai-ilta,
Saarijärvi on järvi, ja kuutamon silta.

Suppilauta ja tennis mummolassa on tarjolla
ja niistä ette välty, minkään syyn varjolla.

Luontoretkelle ette, ole koskaan sanonut ei,
ja jos eksyitte metsään silloin,
pappa kompassineen aina,
teidät kotiin vei.

Kirjallisuus Teitä, yhä jaksaa kiihdyttää,
ja lomalla mummolassa, se mieltänne viihdyttää.

Kaustisen musiikkijuhlat, ne lomaanne sisältyy,
ja niillä kesäisin käynti, hyvän mielenne on syy.

Seppo Lehtovuori

IAN

Tuot nurmelta keltaisen kukan,
    painat sen nenääni nauraen.
Tässä maassa sukumme juuret,
    vanha tarina yhteinen.
    Juokset pienillä kumppareilla
    perhosta tavoitellen:
    butterfly, butterfly...
Vain muutama yhteinen päivä
    kuin voikukan haituva.
Pian lennät perheesi kanssa
    kotimaahasi kaukaiseen.

Anita Malkamäki

Hunajapääskylle

Sinä, sikiö sisälläni
perätilassa.
Sinua odotan syntyväksi.
Oikeinpäin tai väärinpäin
samapa se.

Sinä olet minussa
silti en tunne sinua.
Kuitenkin juuri sinä
teet minusta
rohkean ja luottavaisen.

Sinun avullasi jaksan
kantaa vastuuni
menettämättä vapauttani.
Annat minulle voimaa
ja elämäniloa.

Hunajapääskyni,
rakas pieni lintuni,
usko, että hennot siipesi
kantavat maailmassa.
Minäkin uskon.

Anja Jurkkala
Maaliskuussa 1974

Paloautokakku

Haluaa, haluaa, haluaa...

Haluaa mustikoita, haluaa perunaa...

haluaa paloautokakkuja, pieni poika, kaksivuotias – lapsenlapsenlapseni
– ja juoksee, kiipeää, kurkottelee,
sytyttää valot, näppäilee kaukosäätimet, nauraa ilosta.

Koko maailma odottaa: minä tulen, minä kasvan, minä opin.

Äiti – lapsenlapseni – tekee paloautokakun,

keittää perunat, poimii mustikat,

opettaa, kasvattaa – ja juoksee perässä...

– Mihin lapsi katosi? Joutuiko mereen? Menikö auton alle?

Minä en enää jaksaisi:

älä putoa, älä loukkaa, älä joudu vaaraan!

Mutta ukki – lapseni, esikoiseni – jaksaa.

Leikkii, piirtää, näyttää perhosen lentoa,

rakastaa ja hellii.

Siinä he ovat: kolme sukupolvea,

kolme yhtä vilkasta menijää:

aikuinen, aikuisempi ja pieni poika, elämänilo silmissään.

Kaija Petäjä-Haikola

ELÄMÄNKULKU

Kaipuu lakeudelle

Äitini kehtoain keinutti ensin,
vilkutti mulle, kun pesästä lensin.
Lämpöiset sukat mukaani antoi,
evääksi leivät laukkuuni kantoi.

Kohtalo kulkuni kauaksi heitti,
tuiskuten talvi jälkeni peitti.
Ikävän tuska äitini luokse,
aatoksen siivin kotiini juokse.

Kirjeestä äidin voimia hain,
uskoa itseeni häneltä sain.
Kotiin kun palaan,
pihapuitakin halaan.

Äidillä paikka sielussain aina,
rakkaus äidin elämän laina.
Jos lastani hoidan äitini lailla,
hän tuskin on ainakaan rakkautta vailla.

Poutapilvet pellon päällä,
hiihtolatu joen jäällä.
Kevättulvat, kurjen lento,
pajulinnun laulu hento.

Latomeri, elopellot,
pyhättöjen kirkonkellot.
Pääsiäisen noitavalkeet,
kevättalven taian palkeet.

Pohjanmaani lapsuuskehto,
Pyhä Lakeus tuulten lehto.
Sieluun kaipaus kovin koskee,
kyynele vierii pitkin poskee.

Kuljin yksin kaukomailla,
vuodet rakkautta vailla.
Heräsin ja katsoin kuuta,
ikäväiden pihapuuta.

Kotikuusen kuiskeen kuulen,
lapsuusvuotten paluuk's luulen.
Äidin isän äänet tutut,
vanhempien hellät jutut.

Kotopirtin kuusen tuoksu,
tuvan permannolla juoksu.
Joulun alla mieleen palaa,
muistot kultaan aika valaa.

Hautakummull' isän oman,
muistan joulun retken soman.
Joulukuusen tupaan toimme,
lumimetsäs' onnen koimme.

Vihdoin koitti onnen hetki,
kotiin Pohjanmaalle retki.
Ajatuksen siivin lennän,
kotikoivun alle ennän.

Kotikylään mieli haluaa,
lakeuden lapsi palaa.
Iloissansa kiertää tupaa,
uudestansa tulla lupaa.

Synnyinkoti, paras paikka,
vaikka olis' mikä maikka.
Kotikylään johtaa tiet,
sille kun vain itses' viet.

Simo Perämäki

Elämän Akvarelli

Elämäni parhaat hetket
haluaisin tallentaa
kuin kauniin akvarellin

Ajan niihin pysäyttäisin
jos pystyisin
vaikeita hetkiä kelaisin
ja näkisin taas valoa!

Monica Lemström

Elämän järjestys

Vastasyntynyt lapsenlapseni
tyytyväisenä sylissäni
siirryn muistoissani aikaan
jolloin elämässä
ei tarvinnut pohtia
tärkeysjärjestystä

Monica Lemström

Sukupolvien ketju

Neljä lastenlastani
nuorin heistä vastasyntynyt
ja kaikki neljä lastani
ja minä

Ja sitten omat vanhempani
ja muut edesmenneet
sukupolvien ketju
johon jokainen ajallaan liittyy

Monica Lemström

Avaruuden hetki

Takapihalla
marraskuun susipimeässä
lapsi ja vanha nainen kurkkivat kuuta,
katsovat, miten tähdet polttavat reikiä
taivaan batistiin.

Poika tahtoo tarkastaa avaruuden,
määrittää äärettömän rajat,
asettuu selälleen kohmeiselle nurmelle.
Katse laseroi korkeutta,
sininen haalari sulautuu
maan mustaan imuun.

Pimeässä hehkuvat vain lapsenkasvot,
puhtaat, valkeat.
Supernovan irronnut murunen,
Alku kaikkeuden hämärässä...

Mervi Turkki-Rautkorpi

Juuret ja siivet

Juuret,...
kun synnyit,
sun juuresi tarrasi tuttuun maahan
ja syvälle painui.
Sä janosit maaemon povesta
menneitten aikojen mettä.

Juuret,...
ne pitää sun kiinni,
kun myrsky ylitse käy
ja vapisee maa.
Kun jylinä purttasi paiskoo
eikä rauhan rantoja näy.

Juuret,..
ne kertoo kuka sä oot ja
minne sä meet ja
horisonttiinko matkasi käy.

Siivet,...
sun sielusi siivet kuiskaavat:
”Katso, on avoinna sininen taivas,
luota valkoisiin siipiis,
ne kantaa sun ylitse varjojen maan.

Siivet,...
ne nostaa sun ylös sineen taivaan.
Tutuksi tulevat tähtien tarut,
niissä soi vapauden urut.
Ei kovinkaan vastainen tuuli saa
sulosointuja sammumaan.

Ihminen,...
kun sulla on juuret,
min sitoo sun kotoiseen kuntaan
ja muokkaa sun maallisen
majasi muodon,
voi avata syömmesi ovet ja elää.

Ihminen,...
kun sulla on siivet,
oot vapaa kuin taivaan lintu.
Siipies nosteessa näet ylitse taivaan ja maan.
Tänään mennyttä muistaen,
huomenna katsot jo tulevaan.
voit avata siipes, ja lentää.

Ihminen,...
lentäissäs muista mistä sä lähdit ja
katso myös hetkinen tulevaan,
mutta muista, tämä päivä on tärkein.

Ihminen,...
juuret sua pitää ja
siivet sua kantaa,
pidä juuresi tiukasti turvassa maan,
anna sielusi siipien kantaa sua
valoa kohti,
aikaan tulevaan.

Esko Suutari
(runokilpailun 1. sija)

Juuret ja siivet

Saat juuret ja siivet.
Mistä ne tulee?
Välittämistä, lämpöä, kohtaamista.
Ihminen ihmiselle.

Mistä ne tulee?
Halusta luoda kehitystä ja parempaa maailmaa.
Ihminen ihmiselle.
Joku kuuntelee, pohtii - joku ei.

Halusta luoda kehitystä ja parempaa maailmaa.
Sitä se on.
Joku kuuntelee, pohtii - joku ei.
Huomenna kaikki on toisin.

Sitä se on.
Välittämistä, lämpöä, kohtaamista.
Huomenna kaikki on toisin.
Saat juuret ja siivet.

Leena Tiesmaa

Sukututkimukseni lopettava haiku:
Haravoin lehdet. Sitten joskus tuhkana ei enää mitään.

Kalevi Hako

Kevään linnut

Lapsena minulle kerrottiin
kuuntele miten linnut laulavat
Ja minäkin kerron tuota samaa
lapsilleni ja lapsenlapsilleni

Onko tuo sukupolvien perintöä
vai taivaallista viestiä
jota linnut aina laulavat
samassa paikassa aina tuleville sukupolville

Monica Lemström

Lapsuuteni maisema

Palasin vuosien takaa
lapsuuteni maisemaan
minkä vahvan myllerryksen
paluu sai aikaan

Onko lapsuus se osa minua
joka ei koskaan muutu
vai näenkö aikuisen silmin
vain sen minkä haluan nähdä

Monica Lemström

Sonetti senioriopettajalle

On turha tuijotella toisen ikään,
ne numerot ei kerro ihmisestä.
Voi olla, ettei nuori vähää kestä,
mut konkaria ei voi estää mikään.

Kun kloppi pohtii, minne menisikään,
niin siellä äijä nauttii kyllyydestä.
On kaikki valmista, voi ruumiin pestä,
eihän likaisena maistu lempikään.

Ken kulkee aistit auki, varovasti?
Sen vanha tekee aivan luonnostansa.
Saa tuntea, nähdä kaiken tarkasti.

Kun elää saa toverit rinnallansa,
on siinä kaikki, hamaan loppuun asti.
"Hei, odottakaa!", huutaa nuori kansa.

Jorma Kukkonen

Kolme aforunoa elämästä

En aina jaksa hymyillä,
välillä täytyy nauraa.

Minulle annettiin yksi kokonainen elämä.
Päätin laittaa sen moniksi palasiksi.

En tiedä mitä elämässä
vastaani vielä tulee.
Hikeä nyt ainakin.

Jorma Kukkonen

KOLME PROOSARUNOA

Mummun seinäkello

Mummulta perimäni tummanpuhuva koristeellinen seinäkello on jo vuosia roikkunut olohuoneeni seinällä. Se ei näytä aikaa. Satasen siitä myydessä ehkä saisi. Päätin antaa kellolle mahdollisuuden. Googletin huoltotoimenpiteet. Askarrellessa meni viikko. Lopulta viritin kellon. Viisarit alkoivat liikkua – taaksepäin! Se sopii mainiosti nykyiseen elämäntilanteeseeni.

* * *

Kymmenen pisteen vauva

Olin syntyessäni kymmenen pisteen vauva. Kahdeksanvuotiaana tein kysymyksiä, joihin vanhempani eivät osanneet vastata. Lukion jälkeen kaikki aikuiset olivat minua tyhmempiä.

Meille syntyi kymmenen pisteen vauva. Kahdeksanvuotiaana poikani teki kysymyksiä, joihin en osannut vastata. Samoin vaimoni. Tunsin itseni tyhmäksi. Lopulta erosimme 24.11.1993.

* * *

Minä rakastan sinua

Tämän suhteen aloitan joka aamu aivan alusta. Sinua en hylkää, tuli mitä tuli. Luotan, vaikka tiedän, että lopulta jätät minut. Minä rakastan sinua, tämä päivä.

Jorma Kukkonen

Siivet sain juuriltain -räppi

Pienen tytön Peppi-letit, barbit, pehmolelut
samat setit
kuin kaikilla muilla.
Omat juuret, ei niin suuret.
Pihalle avaimet kaulassa;
”Alakkonää mua? Käyvvään vaik kaupassa!”
Ja jou, niin tehtiin:
merkkarit markalla ostettiin,
kiiltokuvat vaihdettiin.
Leikittiin leikit ihan rauhassa.
Sit syötiin äidin mokkapalat,
yökylässä jaettiin kaikki salat.

Siis tarinassa tässä
en oo mikään ässä.
Koulut kävin,
päässä sen verran älliä
et niillä sai myös yo-älliä.
Tie vei yliopistoon vaik
mutkien kautta.
Pohja oli sen verran vankka,
ettei sumukaan sankka
harhaan vienyt.
Uraputki häämötti open
töitä kymmenet vuodet,
väliin uupunut lopen.

Jotain tekisin varmasti toisin
jos nuori taas oisin.
Mut aika kultaa muistot,
haalistaa jopa ne isoimmat suistot
minunkin stoorin.
Siipiin jos sainkin
ei haittaa,
vielä elämä maittaa.

On tarinalla tällä
alku ja loppu,
ja kuten on elämällä
kulussaan hoppu.
Nyt sen huomata sain minäkin,
kuten joskus teet sinäkin.

Tarja Hyvärinen

Lapsuuden Vehoniemi

Oi lapsuuden Vehoniemi ja harjut ja rannat sen,
jos minne mun tieni veikin,
taas luoksesi palailen.

Näen kylän viljavat pellot, kuulen Roineen liplatuksen.
Muistan helteiset suvipäivät ja arjen aherruksen,
kun naapuri toista auttoi,
kesän satoa korjaamaan.
Työt taukosi hetkeksi silloin,
kun taloissa juhlittiin,
tai pyhain saapuess aaton rauhaan hiljennyttiin.

Istuin pirtissä joskus hiljaa ja ääneti kuuntelin,
kun isännät harvakseltaan sotamuistoja kertoili.
En ymmärtänyt silloin, mitä joutuivat kestäämään,
kun antoivat osan parasta nuoruuttaan,
jotta saimme pitää vapaan maan.

Ei retket lähisaariin unohdu milloinkaan,
taas tutut polut kutsuu harjun rinteitä kulkemaan.
Ja jouluna taas kerran seison tutussa pihassa
ja aaton hämärässä istun samassa pirtissä,
jossa vaarin kauan sitten kuulin sanaa lukevan:
Teille tänä yönä syntynyt on poika Jumalan.

Pia Vuokko

*Tämän runon kirjoitin joskus 2004–2007 kauniina toukokuun päivänä
Vehoniemen Riihimäessä, äitini lapsuudenkodissa.*

Kiitos meistä

Sinulle kirjoitan lapseni lapsi.
Muutit elämäni ihanaksi.
Olet niin vieras ja samalla tuttu,
tutustuminen on tässä se juttu.

Elämässä pärjää, kun saa suunsa auki.
Mammalle puhu ja seurasta nauti.
Kahdestaan juttua meillä aina riittää,
sanavarastosta opettajakin kiittää.

Leikki on tärkeää sulle ja mulle,
mukana kulkevat nukke ja nalle.
Päiväunet sopii meille molemmille,
sitten taas ryhdytään hippasille.

Mamman jumppa on lattialeikki,
ja yhdessä nautitaan herkkuhetki.
Tietoa, taitoa samalla siirtyy,
tärkeät asiat mieleesi piirtyy.

T. Honkanen

Eläkkeellä

Aamulla herään, mietin uutta päivää.
Onko tässä elämässä järjen häivää?

Ei ehkä ole, ei tarvitse olla.
Riittää, kun arjessa en oo ihan nolla.

Tekemistä, kokemista pitkin päivää,
ystäviä, tuttavია aina riittää.

Päiväni täyttyy niin nopeasti.
En enää edes ehtisi töihin asti.

Illalla mietin elämäni tarkoitusta.
Sukupolvien ketjuun tulee lenkki minusta.

T. Honkanen

Carpe diem

Carpe diem
Poimi päivä
Onnella otsatukka.
Tartuitko kiinni?
Touche
Toisenlainen onni
rohkeus vai haikeus
Sehän on vain vettä sillan alla.
En kadu mitään.

Risto Nihtilä

Juuret ja siivet

Aakkoset löytyvät Aapisesta,
fraktuurafontit Bibliasta.
Enojen vanhat Vänrikki Stoolit
ullakon uumenista.
Seitsemän veljestä, Nalle Puh
kouluni kirjastosta.

Sitkeät juuret pellolta saan.
Helteessä, tuulessa
kitken ja kasvatan.

Ruutupaperin ruttuinen runoni
tuulessa kohoaa
kattojen ylle.
Kauaksi katoaa.
Annan mennä.

Sanoja löydän elämän teiltä.
Saan niistä siivet.
Annan vain mennä.

Mulla on mullassa sanojen juuret.
Taivaan tuulissa runojen siivet.

Anita Malkamäki

Auringon säteitä

Pieni tyttönen pihalla leikkii
mukana kivet, kävyt ja risut
leikkikavereita riittää
ja nätisti aurinko paistaa

Nuori Pohjoisen tyttö suuressa kaupungissa
kaik`uutta on, niin hämmentävää
ja yliopisto-opinnot alkaa
mut kyllä ne sujuu, rakkauskin saapuu
ja silloin se aurinko paistaa

Niin kiireiset vuodet, työtä on paljon
työpaikat, koulut ne vaihtuu
jatkuvat muutokset voimia rassaa
perhekin hajoaa
mut välillä aurinko paistaa

Sit`eläkevuodet, mukavaa aikaa
läheiset, ystävät, harrasteet auttaa
terveyskin ”vippaa”, mut sisua riittää
ja vielä se aurinko paistaa

Näin polkuni päähän kulkea tahdon
ja elämää kauniisti kiitän
kun loppuni kohtaan, niin silmäni suljen
mut toiveen yhden viel lausua tahdon:
kai aurinko silloinkin paistaa

Leila Tiilikainen

Pikku tyttö penkin alla tyhjin silmin tuijottaa.
Verille on kynnet purtu. Näkee, että pelottaa.

Veljeä niin isä hakkaa. Vyönsolki ihoon jäljet syö.
"Älä tapa", kirkuu äiti. Ei auta. Hän silmitönnä lyö.

Pienen tuvan ilmapiiri usein niin on levoton.
Tora riittää. Viha kytee. Lapsi hauras, neuvoton.

Perheenpää metsätöissä kiskoi rekeen paksut pöllit.
Reuhtoen näin konin kanssa tienas' leivän pöytään töllin.

Äiti hoiti omaa lehmää. Siitä maito, vasikkainen.
Raatoi perhe kaikkein voimin. Pyhä, arki samanlainen.

Tämä työnteosta malli. Koko kirjo ahkeruuden.
Lapsuus ankara ja kova antoi juuret kaiken uuden.

Tyttö lentoon koulutiellä. Kas, opettaja siivet antoi.
Käski jatkaa oppikouluun. Se polku eteenpäin se kanto.

Opinnotpa sujui nappiin. Ulkomaille asti johti.
Sieltä yliopistoon. Jo neito jatko-opintoja pohti.

No, nepä tyssäss', syntyi perhe. Asetteli toiset ehdot.
Niin käy usein elämässä. Valittava muut on rohdot.

Ei toki haittaa. Nyt jo uusi polvi. Kaksi heistä aikuisina.
Mummu eläkkeellä höösää, nauttii isovanhempana.

Paras juurihoito lapsuus, naapurusto ympärillä.
Oikoi opinpolku siivet. Vahva merkitys on sillä.

Kyllin kiittää voiko koskaan, että saamme opiskella.
Sinä ope, korvaamaton. Apu oiva lapsosella.

Näytät alun, tuet, ohjaat, vaalit kieltä sopuista.
Jaksat lasta kunnioittaa. Myös itseäsi hoitaa muista.

Kaija Yli-Koski
Vaasa 26.2.2025

My learning obtuary

When I was a little girl I tried to be a good girl
and learn what my parents wanted me to learn.

When I was at school I tried to be a good pupil
and learn what my teacher and my parents wanted me to learn.

When I began to study I realized
I never could be as good a learner as my teachers
and mother wanted me to be.

So, I decided it's better
that I don't even try to be anything else but myself.

I had a strong feeling inside myself
I didn't want to be a poor learner.

I found my way towards self directed learning.
The path has been long and filled with obstacles.

Myths and fears have given their shadows,
misunderstandings and difficulties have shaken
my body and soul.

But look: How calm and satisfied I am even if I am lost!
I know there must be some solution to build
"a bridge over troubled waters".

Pieces of knowledge and my own observations
give me clues to open my eyes to see alternatives.

My conclusions may not be right
but with a little bit of luck and help
I succeed to choose the right direction.

And still – if I totally fail I look straight ahead and say:
"I did it my way. What a learning case!"

My children's questions have kept me awake
my grandchildren's smile and family's love give me faith.

Anja Jurkkala
October 2020

Elämänkaarisukka

On valittu lanka,
on valittu materiaali, väri ja paksuus,
on valittu harmaata lampaanvillaa,
sukkalangan vahvuista.

On valittu puikot.
On luotu silmukat.

On tikuttu tavallista kairaa, kaks oikein, kaks nurin,
VARSI, turvallinen lapsuus, vahva kivijalka.

On tahkottu KANTALAPPUA edestakaisin,
murrosikä.

KANTAPOHJA neulomalla
käännytty kohti aikuisuutta.

KIILAKAVENNUKSELLA irtauduttu lapsuudenkodista.

Nyt on menossa SUORA OSA, elämä neljän vartahan varassa:
perhe, koti, juuret ja unelmat,

viides kiertää kehää: aika.
silmukka silmukalta, päivä päivältä,
kerros kerrokselta, vuosi vuodelta.

Tummia raitoja ja vaaleita raitoja
elämän kirjossa.

Jossain kaukana hämmöttää KÄRKIKAVENNUS,
sädehtivä sädekavennus,
viisas vanhuus,
valmiiksi saamisen tunne.

Paula Johanna Ylitalo
2009

Kantaneet minua siipeni leveät

kantaneet minua siipeni leveät
muihin maanosiin reissuni vieneet
antaneet elämän seikkailuun voimia
sisua ihmisten puolesta toimia
ulottaa aina universumiin asti
ajatusteni kulut keveät

vaikkakin vahvat juuria vain puolet
vuosia lähes seiska ja nolla
sisässä tuntunut jotakin puuttui
dna-testillä äkisti muuttui
suuri on sukuni ympäri suomen
kokonaan poissa juuristain huolet

Trygg-Kaijiainen Jane

Juuret ja siivet

rantabulevardilla aamun talviauringossa
penkillä pitkällään nuhrainen mies
pullo tyynynä farkut takaa rikki
ja hohottaa juureton

viereisellä rantapenkillä
suljen silmät ja syvähengitys
ajan akseli on poissa
jalat maahan juurtuneena
minulla on siivet

ihmisiä ja koiria rantatiellä
naurua hyppelyä puhetta käsi kädessä
lokki lentää kaukana merellä
kalastusalus ankkurissa
juuret ja siivet

Pirkko Kärnä

Elä tätä päivää

Muistatko vielä, kun nuorena opettajana astuit luokkaan ensi kerran.
Muistatko vielä, kun tuoreena tarhurina sait lapsia sylillisen verran.
Muistatko vielä, kun amiksen opiskelijat olivat melkein ikäisiäsi.
Muistatko vielä, kun tulevaisuuden raiteet kiilsivät kirkkaina edessäsi.

Ajan kultainen virta meitä eespäin kuljettaa.

Muistat varmaan sen, kun eläkkeistä puhuivat vain vaarit ja mummut.
Muistat varmaan sen, kun kertymävuosikirjeestä et ollut kiinnostunut.
Muistat varmaan sen, kun entiset oppilaat vanhempainillassasi tapailivat.
Muistat varmaan sen, kun opiskelijasi opettajanpaikoista kanssasi kilpailivat.

Ajan kultainen virta meille muistoja tarjoaa.

Yhtäkkiä huomasit sitten, että ikätoverisi eivät kovin nuorilta näytä.
Yhtäkkiä huomasit sitten, että ajatuksiasi eivät uudet ideat enää täytä.
Yhtäkkiä huomasit sitten, että lapsuudenystäviäsi on jo jäänyt pois töistä.
Yhtäkkiä huomasit sitten, että itsekin voisit jo vapautua aikataulujen väistä.

Ajan kultainen virta meidät olemaan opettaa.

Nyt on tullut viimein aika, jolloin mekin voimme vihdoinkin ottaa elämän rennosti.
Nyt on tullut viimein aika, jolloin saamme harrastaa uintia tai vaikka laulaa vienosti.
Nyt on tullut viimein aika, jolloin arki-aamun hetket mieleemme rauhoittaa,
Nyt on tullut viimein aika, jolloin rakkaat muistot kulkuamme vauhdittaa.

Ajan kultainen virta meihin onnen iskostaa,
yhdessä saamme elämämme parhaita vuosia kuluttaa.

Jari Alppiranta

Ihmisen arvo – ajatuksia työelämän tyyntyessä

Itsekseni mietin tässä:

Mikä onkaan arvokkainta ihmisessä?

– Moni tahtoo mainetta niittää,
maailma sankareita ihailee, kiittää.

Tehokas, rohkea täytyy olla,
osaava, älykäs, ei mikään nolla.
Vireä, vahva, hauska ja terve!
Pehmeys, puutteet lienevät erhe.

Kenpä täyttäis` vaatimukset,
nuo ylettömät odotukset!

– Tuskin mahti arvokasta,
kun arvotetaan ihmislasta,

vaan tahto tehdä hyvää työtä
ystävällisen eleen myötä:
kuuntelun ja läsnäolon taito,
herää luottamus, tunne aito.

Selviääkö ihminen tästä
rosoisesta elämästä?

– Täydellinen ei tarvitse olla,
sen voi unohtaa suosiolla.

Ymmärrys itseä, toista kohtaan
arvokkaaseen elämään johtaa.
Maailma harvoin kiittää;
kun parhaansa tekee, se riittää!

Laura Frondelius
2017

Tässä iässä – perspektiiviä elämään

Tässä iässä arvostaa rauhaa;
sitä, ettei maailmanmeno pauhaa.

On varhainen hetki ja aamurusko,
hyvin nukuttu yö ja elämänusko.
Olen ylhäällä jo aamukuudesta
kiitollisena tästä päivästä uudesta.

Herään tuoksuvan kahvin äärellä
ilman kiirettä päiväohjelmaa säädellä.
Eikä tarvitse välittää peilin haamusta,
vaan voi nauttia ihanasta aamusta.

Tässä iässä arvostaa rauhaa;
ja elämää katsoo kuin helminauhaa.

On helmiä, kullanhohtoisia
kuin nuoruus täynnä unelmia.
On lasinkirkkaita, särkyviä;
ne keski-iän haasteita kärkeviä.

Kiiltävänmustat jättäisin pois,
mutta surua ilman ei elämää ois.
Vielä värissä valkoisten helmien
nähdä voin valoisan vanhuuden

...tässä iässä!

Laura Frondelius
2024

Multaa juurille, ilmaa siipien alle

Te, rakkaat lapsenlapseni
isovehi ja pikkusisko,
saitte mieleni herkistymään pienillä nyrkeillänne
jo ensinäkemällä.

Saitte suojeleuvaistoni heräämään,
halusin pitää teidät auringon läikässä ja
piilossa maailman kovuudelta.
En halunnut teitä kuitenkaan pumpuliin.

Mietin, millaiset ominaisuudet olitte perineet,
mitkä geenit olivat teissä voittaneet.
Toivoakseni vanhempienne älykkyys ja taiteellisuus,
muorin empaattisuus ja papan luontorakkaus,
ukin määrätietoisuus,
jota hän minussa kutsuu itsepäisyydeksi.
Sairausgeenit saisivat teidät väistää.
Tulisiko teistä taiteilijoita,
jotka maalaavat suurella pensselillä,
pikkutarkkoja tiedemiehiä
vai tavallisia onnellisia puurtajia.

Olen onnekas,
olen saanut viettää kanssanne paljon aikaa.
Olemme leiponeet syntymäpäiväkakut ja
korvapuustit.
Tiedätte, miltä lämmin pulla maistuu ja tuoksuu.
Olen kahlannut kylmään veteen
kannattelemaan teitä pinnalla
järven rannalla ja uimahallissa.
Olen lukenut ”Kultaista kirjaa” ja
laulanut ”Tiedän paikan armahan”
peitellessäni teidät Nukkumatin helmoiin.
Olen myös opettanut teille kirosanat,
kun luotitte niin paljon, että uskalsitte kysyä
”Mummo, mitkä ovat kirosanoja?”

Olen kertonut teille lapsuudestani,
omista vanhemmistani, koko suvusta.
Olemme sonnustautuneet juhla-asuihin
kastajaisiin, häihin ja syntymäpäiville.
Ilokseni olette välttyneet hautajaisilta,
mutta haudalla jouduitte kysymään
”Onko ne todella pantu sinne?”
Uskon, että olette saaneet vahvat juuret,
jotka pitävät teidät pystyssä maan pinnalla.
Kenties voin vielä vähitellen
lisätä multaa juurillenne.

Nyt olette jo esiteinejä
ja pysytte vielä kotvan pesässäänne.
Saatte itse kasvattaa siipenne,
vahvat ja kantavat.
Kunpa ehtisin nähdä,
kun nousette siivillenne – kauniiseen liitton.
Voin vain puhallella ilmaa siipienne alle!

Hilkka Kuokka

Muista tyttö:
Piimä, puolukka ja ruisleipä!
niillä pärjään
papan sanat pellon laidalla

Ruis, Secale sereale
serenadi rukiille
karun maamme kasvatille
sillä sisuni syötetty!
Ruisleipä ja rukiista sana
sellainen sisimpäni
sävel

kesäiltana ruislinnun laulu

Puolukka, Vaccinium vitis-idaea
varpu ainavihanta, kanervan serkku
kangasmetsien kaunotar
niiaus ja kumarrus
Idavuoren viiniköynnökselle!
Puolukasta voimaa viisautta
kahlata yli talven virran

puolukoita poimin poimin poimin
puolukoita poimin trallallei!

elämässä ei aina
mannapuuroa ja mansikkaa,
vaan puolukkapuuroa ja piimäkakku
piimä maitoon
hukutettuna

mummo suoraselkäisenä, ylpeänä
kukkamaalla
keisarinkruunun tiilenpunaiset kukat
uljaat ja itsevarmat

Muista tyttö:
kurkotan kauas ja korkealle
kukin ruskoliljan lailla

Marjo Asp-Vauhkala

Juuret ja siivet

Äiti, sinä olit jo poissa ja minä olin niin uupunut.

Mutta olit antanut minulle evääksi
vahvojen juurten tuottaman ravinnon ja minä toivuin.
Äiti, en huomannut mitään, kun olit vielä täällä,
sillä en osannut katsoa ja pidin rakkauttasi itsestäänselvyytenä.

Äiti, oliko sinulla itselläsi juuret,
jotka antoivat sinulle ravintoa vielä sittenkin,
kun sinun oli jätettävä kotipihasi pihlaja,
sen leimuavat lehdet ja punaiset marjat?

Äiti, lensitkö koskaan, edes lapsena,
sen pihlajan hennolle oksalle laulamaan lauluja lintujen kanssa,
huhuilemaan metsän yli kilpaa kaiun kanssa?

Äiti, en koskaan kysynyt, etkä sinä koskaan kertonut,
sillä pidit tarinaasi niin pienenä, sivuasiana suurempien tarinoiden varjossa,
ja salaisuuksiasi niin suurina, etteivät ne olisi mahtuneet lapsen mieleen.

Ja koska en koskaan kysynyt, etkä sinä koskaan kertonut,
etsin tarinaasi nyt, kun olet keveä, hiljainen sielu
kaikkien hyväksyvästi hymyilevien esiäitieni sielujen joukossa.

Sillä äiti, minä uskon, että oli sinulla siivet, niin kuin kaikilla pienillä tytöillä on.
Niin minä uskon ja taisit niistä kertoakin joskus, kun oikein muistelen.

Sinun siipesi kasvoivat ja kasvoivat, ja sitten haurastuivat
ja murtuivat, pala palalta,
mutta eivät ne kuitenkaan särkyneet kokonaan.
Sillä sinulla oli pihapihlaja, jota et koskaan unohtanut,
ja äitien kasvattamat juuret, jotka antavat voimaa, kun äidit ovat poissa.

Oi valkokuivinen Sohvi-mamma, Sofia Vassantytär,
joka ei koskaan päässyt isänsä syliin,
ja joka rakasti minua niin kuin minä nyt lapsenlapsiani!

Oi noiduttu ja petetty Vassa Pedrintytär,
joka synnytyksen koittaessa kyykistyi viljapellon laitaan aivan yksin!

Oi esiäidit Anastasia Stepanintytär ja Jeudokia Ivanintytär, joista en tiedä mitään!

Oi esiäidit, joista en tiedä edes nimiä.

Kiitos juurista, jotka paikantavat minut punaisia marjoja kantavan pihlajan alle.

Nimimerkki Nikon Juulin tyttö

Mesimarja

Mesimarja vuosina lapsuuden
maistui kielellä makoisana.
Sitä niittytauoilla etsittiin
ojanpientareita kun haravoitiin
ja kivien yli hypittiin
ja nautittiin ja naurettiin.
Ihon pinnalla kihisi hiki.

Mesimarjat niityiltä nuoruuden
katos ojanpiennarten myötä.
Metsänreunoilta niitä etsittiin
kun pitkiä sarkoja seivästettiin,
mutta turhaan mättäitä käännettiin.
Ei ne kypsyneet varjossa siellä.
Päivä paistoi kuumasti kumminkin,
poltti ihon pintaa hiki.
Pikitie vei kylästä kaupunkiin,
opintielle mielikin veti.

Mesimarjaa kypsää maistelee
mun mieleni parhaassa iässä.
Sen kylläistä pintaa katselee
sielunsilmäni aikain päästä.
Ne näkevät nupun ja kukkasen
ja kypsän makean marjan.
Olen lapsi ja nuori ja aikuinen,
joka kokea sai koko sarjan.

Lea Laukka

Juhlapäivänä taputa itseäsi olalle ja sano,
vielä onneksi mulla on tämän elämän jano!
Työt on tehty ja edessä aika vapaa,
sitä voi viettää monella tapaa.
Voi unohtua sohvalle ja somea selata,
ajatella vain kaikenlaista tai pasianssia pelata.
Toisaalta on myös mahdollista vihdoin harrastaa jotain uutta,
kuntoilukärpänen voi kutsua lenkille ennen aamukuutta.
Ystävyysuhteita voi erityisen hyvin myös vaalia ja
uusia tuttavuuksia elämään piiriin haalia.
Joka tapauksessa on kyseessä uudenlaiset pläänit,
rauhallinen elämä ja tuskin palaa arjessa käämit.
Lahjasi saat vain pienen kortin, joka ei paljoa paina,
sen voit Röykässä tavaraksi muuttaa ja vegeäkin onnistuu aina.
Jaettuna Paulan kanssa ilo on kaksinkertainen luulen,
ainakin täysi vatsa tuo hyvän tuulen.

Päivi Syväso

Vieras

Hän saapui luoksesi hymyillen,
käden ojensi,
kylmyyteen
ystävyyttä pyytäen.

Varoen vastaanotit,
hymyilit,
vain suulla,
Et sydämellä.
Kättesi pois vetäisit.

Hän kääntyi pois,
lämmössä
vain lämmitellyt ois.
Miksi pelkäsit
ystävyyttä antaa?

Eila Hietaniemi

Elämän tiellä

Tuoli vieress' toisen tuolin, kahden kuistilla käsikkäin.
Lepää mieli maisemassa, päivänlasku lääkkehenä.

Matkaa muistot mielessäni, elävästi eilispäivät.
Aterimet alpakkata, lähtökohdat kohdillansa.

Rakas-sanaa ei sanottu, paapottu ei turhan päiten.
Isä istutti sylissä, äiti huolehti hyvästi.

Yöt ol' tungosta tuvassa, siskonpedillä sovussa.
Hiiret hiipi kahverissa, kuura nurkkia koristi.

Vuodet vierä vieretyksin. Tuoksui tunkka talven alta.
Korviin kaikui kuovin kerto. Kaarsi kiuru korkealla.

Isä muokkas multamaata kylvökuntoon karhillansa.
Orhittansa suitsin ohjas. Hymy huulilla karehti.

Poika potra pellavainen takanansa tallusteli,
varisvarpainen vekara, sormet mustana savesta.

Otin mallia isästä. Kädentaitoa tapailin.
Ahkerasti askarellen maahan juurruin, työhön tartuin,

Sallittu ei sille tielle, ettei tarttis taivastella,
raskahasta raadannasta, käden känsistä kipuilla.

Neuvoi vanhat viisaampina jälkikatraan koulutielle,
kukin verso vuorollansa, pellavainenkin pakosta.

Kaukana ol' oppikoulu, kaverit kotikylällä.
Vieraskielet vieroksutti, esitelmätkin edessä.

Muutama vain mieliaine, lumosivat luonnonopit,
kynäilyyn en kyllästynyt, innosti kuvailmaisu.

Keskimäärin keskikoulu, lukiossa luistavammin.
Yhden ällän ylpeydellä valkolakkini lunastin.

Pääsykokeisiin panostin. Yliopistoon ylenin.
Luomuihminen luontojani, oman väyläni valitsin.

Eläintiede ensimmäisnä, kasvitiede kakkosena,
genetiikka kelpo oppi, mantsa matkassa mukana.

Vaihtui vuodet vuorotellen olemista oppiessa,
vapaana viel' velvoitteista, sielu soitellen somasti.

Ystäviäkin yhytin, koko kaaren kestäviä.
Arjet luokissa lusien, vapaat vallan virkeästi.

Veitsetönnä parketilla, vain tanssimista tapailin.
Somerjoki soitatteli, luritteli lerppalahje.

Käsipuoleen kumppaniksi, samanlainen sielultansa.
Aarre antautui aralle, kaunosielulle kaveri.

Luonnonhelmaan houkuttelin, Liminkahan lintumaille,
paripyörin polkemalla. Rakkaus rintahan rakentui.

Ammatti ol' arvailusssa, taipuako tutkijaksi,
kuitenkaan en kynttiläksi, leipääntyä lehtorina.

Kohtalo kai koukutteli, ja sattumakin sanaili,
ajopuuna auskultoimaan, liitutaulun tuttavaksi.

Vuosikymmenet kuluivat, nenätysten nuorten kanssa.
Ohjeistelin oppilaita, palautetta painotellen.

Lisätyötä lahjakkaille, huomioiden heikommatkin,
empatialla enemmän, huumoria heitätellen.

Täytyi työ ja toinen jakso. Lauloi nuoret nestorille.
Kollegatkin kiittelivät, naiset vallan niiskutteli.

Jäi huru-ukkona hupatus, kiikkustuoli keinumatta.
Muistot maalta mielessäni, elonkaartani kokoilen.

Juuret muistan juurevasti, tarkasti tuvan tarinan.
Kodinlämpöä kotoista, rakkaudella riimittelen.

Kahden mökkimaisemissa liikuskellaan luontevasti,
selkäsaarille meloen, vaaranrinteille väsyen.

Korvaa koskettaa käkönen, ylevöittää illan lintu.
Puna värjää vastarannan, peilillä vesisilmämme.

Markku Välitälo

Sielun testamentti

Elämää minäkin rakensin.

Sain siivet, niillä kohosin
mä korkeuteen, sinne jonnekin.

Nuorisoa opetin.

Tunsin olevani maailman parantaja.
Suuren tulevan rakentaja.

Elämän omistaja.

Haastoin maailman minua ymmärtämään.
Nyt korkealta kaiken toisin nään.

Oman sieluni vuosien sään.

Sitten tunsin siipieni vanhenevan,
tunsin ajan minua odottavan.

Minulle menneestä kertovan.

Haudan kivistä luin totuuden.
Te elitte meitä kasvattaen.

Kylvitte sieluuni siemenen.

Ja tunsin, kuinka juurilleen,
me palaamme aina uudelleen.

Teitä vanhempia kuunnellen.

Kerran vielä mä kokosin
siipieni voiman ja kohosin.

Juuret jätin maahan kasvamaan.
Tuleville toivoa antamaan.

Taivaan sineen katosin.

Osmo Ukkonen

Juuret ja siivet

Juuret syvällä maassa
jalat tukevassa mullassa
keskiyön auringon alla

yhä ylemmäs kurkottaa
taivasta kohti oksiaan kasvattaa
tiedonpuu ilmoja tavoittaa.

Runko vahvistuneena
äitien eväitä imien
oksilleen lehdet kasvattaa.

Vuosien saatossa sadat ruokkii
oksien kätköissä linnut
eväillä elämään.

Kunnes kantavat siivet,
heikot tai vahvat,
tuuliinsa lentävät, puun jättävät.

Rukouksin saatan lintuni
matkalle maailman myrskyyn
tyyntä toivoen syksyni jo saapuessa.

Eeva Oivo

Ajatelmia eläkevuosilta

Tahdon katsella tuulen kieputtamia pihakoivujani
vielä pitkään, pitkään.

Tahdon tepastella pionien, piiskujen, jasmikkeiden
vuohenputkien seurakunnassa
painaa pääni nurmikkoon
kuulla etanoiden höpinän.

En elä tulevia vuosia
elän tämän päivän,
puoliso on tai ei ole
autoileva boonus joka keittää aamukahvin valmiiksi
ruokin hänet päivittäin ilolla
kuin tiaiset ja mustarastaat lintulaudalla
tulevat ja menevät.

Hyvä olo valtaa kehon päästä varpasiin,
ei särkyjä ei toiveita
jokapäiväinen leipä kirjojen kera
en halua saavuttaa mitään
järjestäköön jälkipolvi runot ja valokuvat,
kukin kantaa itsensä oman elämänsä matkan.
Onnekas hän, joka on saanut elää.

Aino Udelius

Tilda-tädin kanssa

Kun olin lapsi
lähti isotätini kirkkokuoroon,
selaili virsikirjaa ajatuksissaan.
Tänäänkin ikkunasta heijastuu
painunut ryhti,
uurteiset kasvot.

Minullakin takana
niin monta lähtöä,
kohtaamista,
joissa ei riitä
enää puhe, ei kosketus.

Iltapäivällä saattelen
koulun pihalle seitsenvuotiaan,
takana seitsemän kouluviikkoa.
Nyt löytynyt sijoituskoti.

Valan hymylläni rohkeutta,
pakkaan mukaan Aapisen
jotakin muistettavaksi
tästä myrskyisästä syksystä.

Sanani niin heiveröiset,
taputukseni voimaton.
Hei Tilda-täti,
rukoillaan yhdessä
tälle pojalle
kevyempi reppu.

Anne-Marja Ryytänen

Juuret ja siivet

Jämäkät juuret
paikalla pitävät
turvallisissa tavoissa
tyydyttyissä tarpeissa.

Uskaltaako uneksia
ihanista ihmemaista
valmiista vaellusreiteistä
tuskan tuntee.

Minusta on enempään!

Katkon kahleet
juonin juuret
vapauden valtakunta
täältä tullaan.

Elämässä eteenpäin
miten muutenkaan
vaistojen varassa
riemulla rientäen.

Selkäni siivettää!

Jalkapohjista juuret surkastuivat
lapaluista siivet kasvoivat
juuret antoivat ymmärryksen
siivet saattoivat seikkailuihin.

Laivani lipuu ja liittää!

Jalkapohjia juurettaa
isovarvas innostuu
päkiä pysähtyy
tanssin tenhosta.

Kädet kohoavat
siivet suhisevat
olkapäät ojentelevat
tanssin taivaalle.

Mitäpä muuta!

Totta toi
onni on
hurmaava hulluus
elämänpolku eteenpäin.

Juuren jurina
siiven suhina
elämän kohina
ihanissa ihmisissä.

Hilkka Hiisilä

Juuri se

Se uppoaa kotimaan multa,
henkiseen perintöön.
Se pitää elämässä kiinni
kuin napanuora.

Se voi myös kuristaa,
jos sitä ei katkaista.

Ei liian aikaisin
eikä voimalla.
Mutta lempeydellä,
kunnioittaen.

Sillä
ihmisen on pakko
nousta siivilleen.
Omin voimin.
Omana itsenään.

Että jaksaa
elämän läpi
haaveillen
korkeuksissa liittää.

Pirjo Tuunala

Juuret ja siivet

Olen lenkki ketjussa sukupolvien
kuten isät jo minua ennen.
Halki Suomen tuttujen maisemien
kuljen vapaana tullen mennän.

Oma isäni vapaudesta taisteli,
minä rakennan samaa maata.
Hiljaa Jumalan tahtoa totteli,
en minäkään sitä unohtaa saata.

Jalkani multa juurtuivat
Lahden harjujen maisemissa.
Syvälle sydämeen uurtuivat
muistot rikkaina aatoksissa.

Sodan jälkeen synnyin Hennalaan.
Sodan kauhuista parani kansa.
Äiti imetti rintamaidossaan
minulle omia sotahaavojansa.

Sain oppia pienenä lapsena:
on kaikella valtava hinta.
Opin senkin mikä on ilmaista,
se on sittenkin onnellisinta.

Olen lujasti kiinni juurissa,
syvälle multa ne upposivat.
Vanhemmille annan kiitosta:
Vahvat siivet he kasvattivat.

Sain oppia työn ja askareet
niukkuuden rikkaudessa.
Elämän tummat syvänteet
oli kasvuna aamun auetessa.

Työ ja leikki päiviä rytmitti,
piti tyhjästä luoda uutta.
Se silmät näkemään aukaisi
luonnon suurta ihanuutta.

Teen luonnon paperille kuviksi,
ne muuttuvat sanoiksi aivan.
Kokoan kaiken kirjoiksi,
se maksaa suurenkin vaivan.

Jotkut saavat lohtua kirjoistani,
toiset ehkä ajattelemista.
Näin käsittelen omalla tavallani
ihmisenä kasvamista.

Olen kiinnittynyt Kristukseen
sukupolvien menneiden lailla.
Uskon Pyhään Sanaan ikuiseen,
enkä silloin ole mitään vailla.

Pirjo-Riitta Härkönen

Sinun lapsesi, minun lapseni

En minä äitiäni kaivannut
ruuhkavuosina,
lapset helmoissa.

Nyt haluaisin
jakaa tämän apean huolen.
Kysyä,
näinkö sinäkin lähetit
tottumattomia, hapuilevia rukouksia
aamuyössä.

Yrittelit ojennella
elämäkokemusta lautasella
kuin tarpeettomia eväitä.

Uskonhan minä,
ei toisen puolesta
voi matkaa kulkea.
Ei sinun lapsesi,
ei minun lapseni.

Anne-Marja Ryyänen

Elämä mitä lienetkin?

Oletko pitkäsiima,
jokaisessa koukussa
kala riuhtoen,
kunnes kuolee uupuen.

Vai rivi käännettyjä selkiä, leveitä, kapeita,
pitkiä, lyhyitä,
Vaikka kuinka yrittäisit,
et katsetta tavoita.

Vai oletko sittenkin
helminauha,
jokainen helmi hehkuen
kuin uusi päivä.

Vihreä,
kuin metsän syli,
jossa haluaisit vaeltaa.

Punainen, kuin
aurinko iltaruskon
aikaan.

Valkoinen,
kuin helmiäispilvi,
jonka kerran nähdä sait

Sininen, kuin silmät, joihin
kerran katsoit.

Musta,
kuin päivä,
jonka sittenkin
kantaa jaksoit.

Elämä,
mitä lienetkin,
älä ohitse kulje,
älä kylmäksi jätä!

Eila Hietaniemi

Kuka yössä valittaa?

Kuka yössä valittaa?

Lintuko, yllä aavan ulapan,
uupunein siivin,
ei rantaa missään näy.
Laivako, keskellä myrskyisen
meren, murtunein mastoin,
ei ketään ruorissa sen.

Kuka yössä vaikeroi?

Kaislako, rannalla kuohuvan tyrskyn,
katkennein korsin,
ei taukoa kuohuissa veen.
Koivuko, tuulessa rannan
tuiman, piiskaavin oksin,
ei suojaa oksilla puun.

Kuka yössä itkee?

Sydänsö, rinnassa pienen ihmisen,
murtunein mielin,
ei rinnalla ystävää lain.
Itsekö, vaivoissa itsesäälin,
maahan painuen,
ei valoa yössä näy.

Nosta pääsi,
katsele yöhön;
itkusi vaienna,
kuuntele hiljaa.

Lintunen laulaa,
Laiva pois keinuu
kaislikko kuiskii,
koivikko huojuu.

Turhaan itket,
turhaan huoliasi kannat,
sydämesi murheet
aalloille meren anna.

Kuisketta keijujen
kaislikon kätköistä kuule,
lintusen lailla
sielu siiville nouse.

Eila Hietaniemi

Surusaatossa ei kellään mustaa pukua.
Vain juhla-asuja, iloisia värejä
ja kultaa, kultaa,
lämmintä pehmeää kultaa.
Sävelet eivät ole itkuvirsiä
vaan huolettomaan tanssiin tempaavia
– niin kuin elonaikana iloitaan –
on kesän kuolema.

Mutta mitä ihminen suree ihmisten elonkorjuussa?
Miksi emme tanssi keltaisten lehtien
iloista tanssia kun aika on kypsä?

I sorgetåget har ingen svarta kläder.
Bara festdräkter, glada färger
och guld, guld, varmt mjukt guld.

Tonema är inga sorgepsalmer
utan lättsamma som tili dans.
– såsom man glädes under skördetiden –
är sommarens död.

Men vad sörjer mänskan i mänskans skördetid?
Varför dansar vi inte de gula lövens glada dans
när tiden är mogen?

Marja-Liisa Veijola

Sain valita siivet

Syvällä historian mullassa
vahvojen tarinoitten vesisuonissa
iloisten laulujen maa-aineksessa
kasvoivat juureni
työnsivät pintaan varteni
käänsivät kasvuni valoa kohti

Elämän vetovoima kiskoi kohti oppimista
ymmärrystä
rakkautta
antoi sietokyvyn kestää marraskuun säröistä valoa

Että voi nousta korkeammalle omaa pituuttaan, tarvitsee siivet
Oli mistä valita: pienet vaaleanpunaiset, isot valkoiset
perhosen moniväriset siivet
keijun siivet välkkyvillä paljeteilla

Elämä kysyi, halusinko olla musta vai hyvä enkeli
tai valitsenko koko selän siivet
jokea ylittäviä lapsia suojelevat
ne, jotka olivat enkelillä lapsuuskodin seinätaulussa

Valitsin perhosen siivet
halusin olla kesän ja poutapäivien tuoja
ketojen silmänilo
Yöksi siivet laskostuivat kauniisti suojakseni

Kun oma lapsi syntyi, aloin kaivata suuria siipiä
särkyvien siltojen ylle kaartuvia, vaaroihin ylettyviä
koko selän siipiä, kokovartalosiipiä
niin voimakkaita, että olisimme molemmat turvassa

Ulla-Maija Vänttinen
(*runokilpailun 2. sija*)

Rajalla

Istutin itseni

metsien reunoille
uudestaan
uudestaan

ketojen keskelle
uudestaan
uudestaan

loputon liike

Isä
tarttui käteeni
vei
meriruohojen hietarannalle

meren suolan tuoksussa
hengitin
hengitin

meren suolan tuulesa
hengitin
hengitin

Olin tullut kotiin.

”Laiva lähtee, tulehan”

käännyin
hyvästi kivijalan sammalrauniot
paluuta ei ole

Mutta
sielussani soi merituuli
soluissani soi merituuli

loppuun asti

Kaija Holm

Tiliä tekemässä

Kun ovat menneet kesän kirkkaat, korkeat päivät,
luopumista myös luonto heijastaa.
Puut, jotka ilman vehreitä lehtiä jäivät
ihmetellen toisiaan tuijottaa.

Niin myös ihminen, kiireisten vuosien mennen
ikään kuin tyhjään aukkoon putoaa.
Mikään ei ole, kuin oli silloin ennen,
silloin kun paikasta toiseen kiiruhtaa,
silloin kun tuntui, että saatat olla
postillas siinä lähes korvaamaton.
Että on kohta luokkasi hunningolla,
jos vain hetkenkin oot tarkkaamaton.

–Tässäkö kaikki? –Antaako elämä muuta?
Joutilaan päivät pistävät pohtimaan.
Onko siis parempi olla yks kylänluuta
vai jäädä kotinsa suojiin torkkumaan?
Istua siinä ja antaa vanhuuden olla,
tarkkailla rypyt, ja kuinka taas kolottaa.
Vai ehkä sittenkin ”vanha nainen hunningolla”,
riskejä ottaa, vaikka voi satuttaa.

Otanpa riskin ja laadinpa puolisoinnun,
käytän siihen mallia räppien lyriikan.
Opettelen laatimaan jou jou vaikka joiun,
ja jos hurjaksi rupeen, otan haltuun tietotekniikan.
Sitten onkin tekoäly mulle kevyttä kamaa,
ehkä voin loistavat ideani koneelle ajaa,
ja tulos on mummelin tekoälyromsku, tai kaksi.
– Ehkä päädyn vielä Finlandia-voittajaksi.

Lausui opinto-ohjaaja vuonna kuus ja viis:
”Tässä suunnitelmassa on yksi heikkous siis.
Ette tuu viihtymään niin yksitoikkoisessa työssä
kuin opettajana.”
Nyt voin sanoa: värikyydessä vain taivas oli rajana!

Maijaliisa Pyylampi

Juuret ja siivet

Minä juuret vahvat sain kodistain,
ja juuria vahvoja kasvatin ain.

Koulun arvot johti myös kasvuain,
ja ohjasi oikeaan suuntaan vain.

Kunnes juuret sain lahjoittaa lapsillein,
omat juureni hitaasti luovuttain.

Siivet juurista vahvaa voimaa saa,
ne kantaa voimallain eteenpäin.

Nyt siivet vahvat nään lapsillain,
ja ne siivet johtaa myös heidän lapsiain.

Katsoin siipien kasvua lapsillain,
ja kokien oman elämän kaaren lopullain.

Nyt elän taas juuriani vahvistain,
ja eteenpäin versoja kasvattain.

Siipieni suojaan lapsiani houkuttain,
annan turvaa heille huolissain.

Aila Ahtonen

Oskari, huutolaislapsi *)

Venäjän keisarin vallan aikaan
ruhtinaskunnassa Suomenmaan
oli kartano seudulla Virtain,
mahtikiinteistö oli ja irtain.

Totta se oli, ei mikään pila,
nimen Herranen oli saanut tila.
Mikäpä se silloin isäntää esti
elää tuon nimen mukaisesti.

Kun torpparit ahersi pitkin öitä
ei isännän tarvinnut tehdä töitä.
Taksvärkit täyttivät laarit ja aitat,
ei isäntää vaivannut torpparin haitat.

Oli perillinenkin talos, liki mies,
herraskainen, monin sen ties.
Muistutti poika monessa isää,
ylimielisyys oli vain luonteessa lisää.

Oli kartanossa tän Herrasen
pikku piikana verevä tyttönen.
Kovin nuori oli hän iältään,
tuskin ripillä vielä käynnytkään.

Oli kerran kesällä kaunista poutaa
ja väki kartanon saareen heinään soutaa.
Tuli rantapellolla ankara hiki,
kun äkist ukonilma uhkasi tulla liki.

Väki sousti saaresta rannan suojaan,
jäi piikanen kiireessä saaren huomaan.
Siellä kartanon poka elkeensä näytti
ja nuorta tyttöä hyväkseen käytti.

Siitä Oskari syntyi tylyyn taloon.
Joutui piikanen siellä huonoon valoon,
kun isä ei tunnusta lastaan.
Moni kääntyi siks tyttöä vastaan.

Oli ollut silloin nälkätalvi maassa,
kerjääjien edess viljalarit oli haassa.
Isännillä tuskin oli viljast tiukkaa,
mutt piikasilla kyllä ruoka oli niukkaa.

Ei kestä siinä kovin kauan,
kun kun nuoren äidin sekä vauvan
käy raskaaks päivät, koko polku elon
alla nälän, pilkan ja pelon.

Käskytettiin vain nuorta piikaa
raatamahan aivan liikaa.
Tahdis' ylen raskaan työn
ei riitä siinä äidil' lepo yön.

Talvel' avannolla kerran piika kyykki,
kun pestävä ol talon likapyykki.
Siellä kera kylmän, nälän tyttöön tauti hiipi
ja kuolo nuoren äidin hautaan riipi.

Siitedes suurel tuskal, vaival
kulki orvon pojan ankee taival.
Kun kartanost' ei myötätuntoo riitä,
seuras kylmää kohtelua muualtakin siitä.

Huutolaiseks orpo lapsi myytiin,
joutui kiertolaiseks toisten kyytiin.
Ensi huutaja ei ollut rahoista tarkka,
Oskarista maksettiin vain markka.

Sitten vuotten päästä kävi niin,
että tsaarin sotaväkeen Oskar' määrättiin.
Piti mennä sijaan talollisen, ja palvelusta hällä
oli kolme pitkää vuotta Venäjällä.

Kotiin palas Oskar' aikanansa
ja pellot hoiti sitten torpparina palstallansa.
Marian sai Oskar' sinne vaimokseen.
Soi Luoja heille lapsiluvun nousta kymmeneen!

Sitten idän tsaarin vallan alta
jälkeen ankaran taiston ja melskeen
nousi uusi Suomen tasavalta.
Ja sai torpparit palstansa omikseen.

Myötä itsenäisen Suomen
koitti Oskarinkin perheelle uusi huomen.
Kasvoi vapauden sulkia lapsille siipiin,
joilla uusiin päiviin taas lennettiin.

*) Oskari syntyi nälkätalvena v. 1867 Suomen suuriruhtinaskuntaan. Siihen aikaan kunta maksoi orpolapsien hoidosta korvausta sille, joka halvimmalla suostui ottamaan lapsen hoitoonsa. Asiassa järjestettiin erityinen huutokauppa, josta nimi huuhtolainen on peräisin. Oskarin lapsista yksi hukkui nuorena ja yksi kaatui talvisodassa. Oskari kuoli Suomen tasavallan kansalaisena v. 1950.

Pekka Mattelmäki

Juuret ja siivet

Syvät juuret
myrskyssä
voimaa turvaa
et horju heilu
kuin lapsuuden keinu
vauhti pelottaa
jalat maahan ottaa
selviydyt

Vahvat siivet
luottamus
itsetunto
usko
omiin voimiin
Se kantaa
kun uskaltaa
antaa
mennä vaan

Annikki Puumalainen

Luoja se mietti virtuaalpuskassa
uunisa pankolla luomisen tuskassa:
Luotu on härkä, kukko ja silli,
humiseva honka, pottu ja tilli.

Nuillahan pitkälle pärjätä soes.
Muapallon tääteen mättee voes.
Vuan jottaen puuttuu, tuntuu vuan.
Kaet minä itellein jottaen suan?
Lupsakka immeinen, ee mikkää kutjake,
suu aena virneessä, suikee sutjake.

Parastaan pistelj, aenetta tuhlas,
julukas tuloksen jumalten juhlas.
Näen synty immeinen, oekeenlaenen.

Sinähän tiijät – savolaenen!

Jorma Kettunen

Ajoimme naakat, harakat karkuteille

Ajoimme naakat, harakat karkuteille.
Se sopi erinomaisesti meille
variksille, kookkaille, komeille
joilla koko, voimat ja nokka
on eikä petä pokka.
Tosin naakkojen pyrähtely säikytti,
mutta meistä jokainen rohkeutensa säilytti
ja parhaat ruokapaikat saatiin meille
varisjoukossa ansioituneille.
Koko kesän harakat pyrstöä heilutteli
ja variksen poikia pelotteli.
Mutta nyt pojat jo pääsevät vaakuntakouluun
ja valmistautumaan jouluun.

Veikko Valjakka

Minä muistan

Tuokin juttu vielä hoitamatta,
kengät suutarilta noutamatta.
Onko aamulääke nielemättä?
Jälleen jäänyt vessa vetämättä!

Mutta muistan kaukaa lapsuusajat,
muistan rakkaat kodin kasvattajat.
Mieleen jäivät, mitä opettivat,
parhaakseni kaiken tarkoittivat.

Alkukesän pihanurmikolla
oli paljain jaloin hauska olla.
Muistan pääskysperheen visertelyt,
kesäpesiensä kehittelyt.

Korkealta kuulin taivaanvuohen,
mahla tippui alta koivun tuohen.
Muistan hyökkäykset emorastaan,
pesäpuunsa häiritsijää vastaan.

Muistan metsäpolut monin mutkin,
niiden kulkusuunnat tarkoin tutkin.
Rannan kalliolla sileällä
usein istuin kesälämpimällä.
Muistan iltalaineen liplatuksen,
vastarannan hienon heijastuksen.

Muistan valkovuokot äidin päivän,
kasvoillansa kauniin hymynhäivän.
Isän kanssa sunnuntaiset retket,
niitten monet tarinointihetket.

Vaikka unohtuvat päivämäärät,
vaikka nykymuistitiedot väärät,
omin mielihetkin enentyvin,
minä muistan, muistan oikein hyvin.

Simo Viinikkala
Suomussalmi

Kaipaisitko lentoon lähtöä,
ikävöivätkö siipesi tuulta ja taivaan sineä silloin,
kun siivillä pesäsi suljit, uutta elämää varjelit?
Vain toivon silloin rinnassasi tunsit.

Lähtemään pääsit, lentosi lensit,
puiden vihreys siivilläsi, taivaan valo silmissäsi.
Et onnea etsinyt, onnen lauloit.
Riemun tunsit rinnassasi.

Varjojen tummuessa, äänten hiljetessä,
kotikoivusi juurelle laskeuduit.
Siipesi suljit, valo lempeä juurista sulkiisi siirtyi.
Rauhan tunsit rinnassasi.

Siinä sinut näin.

Nimimerkki Pajulintu

Äiti ja minä

Me kuljemme kylätietä kohti auringonlaskua – äiti ja minä,
käsi kädessä,
vanha mummo ja keski-ikäinen nainen.
Aurinko on kultaa ja puhelintangot ovat kultaa: kauas, kauas...
Mutta äiti on enemmän kuin kultaa!

Minä lapseksi muutun,
letit päähäni kasvaa
ja Tuusulantielle juoksen äitiä vastaan.
Äitiä vastaan!

Nyt äidiksi muutun,
hänet syliini kaappaan,
enkä kantamaan väsy tätä raskasta taakkaa.
Rakasta taakkaa!

Me kuljemme kylätietä kohti auringonlaskua – äiti ja minä.

Sirkka Tammio

Vesi

Vaaralta maatapitkin virtaava vesi.
Järveen, veteen virran vietäväksi
ovat joutuneet pienet kahdeksanvuotiaat
poikapoloiset.

Yksi heistä kuolee, kaksi pelastuu.
Hän on minun veljeni, joka jäi
pelastumatta.

Kuolee.
Maaksi jälleen tulemaan.

Minä syntymätön vielä lapsivedessä,
suojassa, äitini kohdussa.

Äiti vuotaa kyyneleitä kuin vesiputous
esikoispoikansa hukkumisen tähden.
Minä jään turvaan, kohtuveteen,
syntyäkseni uuteen kevääseen, lämpimään.

Huoleton on lapsuuteni kuoleman varjon maassa.
Minussa vesi, maa ja rannan kivet,
yhdessä sisarusten ja leikkitovereiden kanssa.

Tulevat tuuliset ja tyvenet vedet
elämäni matkan varrella,
kaipuun maassa.

Maa kantaa minua aina,
samoin vesi, johon heittäydyn
keväisin kellumaan,
järven pintaan, veden päälle.

Vesi ja sen heijastukset jäävät
minuun, maan lapseen,
pysyäkseen minussa.
Kunnes viimeinenkin pisara minusta jää
ja muutun maaksi jälleen.

Katri Kauppinen
Pori 25.11.2024

Tosirakkaus

Pidit minusta huolta, kun sairastuin.
Sitä se rakkaus teettää.
Olin ahdistunut, pelkäsin.
Sinä istuit vierellä, otit kainaloon, silitit.
Se tuntui niin mahtavalta.
Unohdin kipuni, ahdistukseni, vaivani.
Jopa sen, että kävely ei onnistunut.
Rakastan niin Sinua, oma armaani.
Tästä huolenpidosta, kainalosta, sen tietää, tosi rakkauden.
Olisit voinut jatkaa omaa elämääsi, antaa minun olla vaivoineni.
Et hylännyt minua tarpeitani, vaan autoit, rakastit omana itsenäsi.
Monta kuukautta siinä meni, mutta jaksoin sen yhdessä kanssasi.
Olet niin rakas.

Satu Aho

Päivät kiitävät kohti

Päivät kiitävät kohti
pimeää tervehtii ikkunan takaa
metsästä lähestyy tihkusade
karpalot kypsyvät.

Pimeää tervehtii ikkunan takaa
ihminen ohuen nahan sisällä
karpalot kypsyvät
puut tummuvat sateesta.

Ihminen ohuen nahan sisällä
pian leijuvat hiutaleet
puut tummuvat sateesta
talvella muistan mullan.

Pian leijuvat hiutaleet
metsästä lähestyy tihkusade
talvella muistan mullan
päivät kiitävät kohti.

Paula Alajärvi

Minun juureni niin vahvat, kiinni maassa,
sen anteliaassa, rehevässä kasvustossa.
Kaikkiällä, kaikkiällä, missä olen kulkenut.
Ruohon pehmeys, lempeä kallion sileys kämmeneni alla.
Ja meren mahtava voima allani, sen suunnattomassa syvyydessä,
hiljaa liplattavissa laineissa, sen sulosoinnuissa,
aaltojen leikkiessä tuulen ajamina.

Ja metsä, metsä, kuinka se soi kaikkien niiden eläväisten äänillä,
joilla se laulaa; visertää, viheltää, humisee,
karjahtelee soolo-esityksillään ja upealla yhteislaulullaan.
Niin kaunis ja antelias se on vieraanvaraisuudessaan kulkijalle,
joka sitä kiittää, sille kunniaa osoittaa.
Hiljenee sitten olemaan yhteisessä energiassa, vaatimatta mitään,
suostuen vastaanottamaan kaikkien luotujen suojeluksen,
turvan kokemukseen sulaen, ollen yhtä tässä ikuisuuden kierrossa.

Yhteyden, ykseyden kokemus kaiken muun olevaisen kanssa
alkaa tuottaa sanoja, puhetta, kieltä, joka on yhtä
kokemani kanssa – ja tavoittaa kanssakulkijani.
Sydämeistä kumpuava tunteiden sävyttämä puhe,
on rehellisintä minua, juuriani, kieli soittimenaan.
Tuttuuden, tunnistamisen toistot
vahvistavat tätä kielellistä juurtumistani.
Se minua ilahduttaa, yhteyteen elähdyttää.
Kun yhteiset sanat puuttuvat,
eleiden ja ilmeiden viestit puhuttelevat.
Erillisyyks ja tuntemattoman pelko hälvenee.
Pysyvää onkin halu ymmärtämiseen,
yhteenkuuluvuuteen pyrkimiseen
muurien kasvattamisen sijaan.
Moninaisuutemme muuttuukin iloksi, raikkaaksi lähteeksi,
jonka vesi virkistää ja vahvistaa.

Ajatukseni, sanani, toimeni
saavat ilmajuuret, siivet
tämän yhteyden kokemisesta.
Raja-aitoja ei tarvita,
nehän ovat pelkureita varten, ilmaus siitä,
että uhkaava täytyy elämästä pois sulkea.

Ennen tätä kokemaani, välitilaa,
kotiseutu, kotikieli, murre, perhe ja työ
turvaa ja pysyvyyttä loivat.
Ne minut paikoilleni sitoivat,
rooleihin jähmettivät, kantoivat,
siipinäni toimivat;
elämää ilmassa paikoillani pysyen.
Kuin keiju, joka riimuihin kytkettynä
ilmassa, omimmassa olotilassaan
räpiköiden, pyristellen,
voimansa kuluttaen ahersin.
Eläen harhassa, että vapaa oon,
vapaa kiviä vierittämään,
elämänsuunnitelmiani, eteenpäin.

Nyt riimut ovat katkenneet,
kuluneet puhki kaiketi.
Kaikesta ponnistelusta
lähtivät kivet vierimään suuntaansa, painovoimansa tunnossa,
minusta vapautuneena.
Ja minä, keiju henkitoreissani,
huomaan myös vapaa olevani,
vailla työtä velvollisuuksia, joita elämäntehtävikseni luulin.

Nyt elän välitilaa,
ihanaa, ihmetystä herättävää välitilaa.
Kaipuu menneen toistamiseen on poissa.
Varon luomasta elämää,
joka siipiäni sitoo,
nilkkojani hiertää.
Kiitän nyt elämää,
sen rehevyyttä, runsautta,
kauneutta, anteliaisuutta.
Sydämeni avautuu vastaanottamaan
sen rakkautta – ja olentoni,
vapaa siivekäs,
aistii jo olemisen keveyttä.
Annan sen auliisti
kaikkeen kokemaani vaikuttaa.

Tietoisuuteni merkityksellisistä tehtävistä
tällä maan kamaralla,
toivon jatkossa hitaasti avautuvan,
hitaasti kuin hidastetusssa filmissä,
etten mitään tärkeää ohittaisi,
vaan että huomioni kaikelle arvokkaalle antaisin,
kaikelle, mikä elämää riemullisesti uhkuu.

Raija Kokkonen

Pohjalta on hyvä ponnistaa.
Ja silloin se onnistaa,
kun on alla petoninen pohja.

Juureni ovat koko sukuni puu.
Tarinani olen minä eikä kukaan muu.
Olenko se minä, joka minut loi?

Isäni ja äitini alustivat alun minulle.
Loivat luonteeni olla hyvä muille,
iloksi ihmisille.

Sain juuri oikeat juuret,
ja siipiini lauhkeat tuulet.
Vei polkuni parhaille paikoille.

Osui ojentajatehtäviä useita,
sain myös palkitsevia puheita.
Oli helppo kulkea elämän taival.

Sain sellaiset siivet selkään,
jotta mitään kohtaamista en pelkää.
Olen osunut olla oikeassa kohdussa.

Osmo Thil

Runoilijan jälkikirjoitus

Post Scribtum P S

Pentti Saarikosken muistolle

Tuomaan ja Johanneksen evankeliumi alkaa sanoilla,
alussa oli logos – sana.

Runoilija olisi halunnut kääntää sen: alussa oli järki.

Mutta oliko siinä enää, luovaa henkeä, logosta,

helkkykö laulu, missä laulu piili,

piilikö se järjen verhoissa.

Ja hän odotti lyhyttä kesää, kun lumi katoilla oli harmaata jo.

Murhe, aikalaiseni kuolema, levoton vaellus,

kuin syksyinen lehti tuulessa ajelehtien.

Syksyllä syntyi, iloitsi, murehti ja kuoli.

Kirjainten maailmasta pääsee pois omegan kautta.

Poissa on laulaja lauluineen.

Ja Karjalan laulumaille hiljaa kutoo uutta sanojen kudosta

linnut, kukat, Laatokka, Karjalan elävä sielu.

Laulu yli tuskan, runoilijan taudin, mielettömyyden yli
ja niin sanat tyhjinä kummajaisina kirjoissa ja kansissa.

Ja kirjaimet kuin hajalle lyöty lauma outona tuulessa,
ilman taitajaa.

Murhe, murhe.

Alussa ja rinnalla kulki suuri henki koko ajan

sulkien kovan kohtalon lippaaseen, pieneen lippaaseen, kärsimyksiin.

Oi Pandora, voi arkkipiispa, oi kansleri, voi Viipuri.

Kova on suomalainen elämä, alkaa syksy

ja syksyllä lapsi syntyy

ja moni ajatus hiljaa maahan leijaa.

Alussa oli ajatus runoilijan työssä, arkinen loistokkuus.

Ja yht`äkkiä äly – loistava logos ja siirtyminen

ajatuksesta toiseen helposti.

Ja niin hiljaa kutoo unten lointa Karjalan äidit.

Unien maailmassa ei ole turhuutta,

laulun maailma on vailla valtakuntien rajoja,

vailla menetettyjä unten maakuntia.

Ja niin runoilija pääsee takaisin lapsuuden kesään.

Aarno Saunaluoma

24.8.1983

Runokirjasta POHJANMAA HIIHTÄÄ (Aarno Saunaluoma)

Mikä on minulle isänmaa

Mikä on minulle isänmaa?

Se on maa,
jossa voi metsiä, merta ja tunteita rakastaa.
Jokia, järviä, taivasta sen
auringon hehkussa katsella ihailen.

Mikä on minulle isänmaa?

Se on maa,
jossa niin moni ihminen uurastaa;
keväällä kylvää siemenen,
helteen paahteessa käy sadonkorjuuseen,
rientää työhön tehtaaseen,
tai kotilietensä luo jää
vaalimaan lastensa elämää.

Voi kunpa se isänmaa niin rauhaisa, rakas ois
ettei kenenkään sen lapsen
täytyisi kärsiä, vertansa vuodattaa,
vaan että viha ja sodat väistyisi pois.

Jos maata, merta ja taivasta ihminen rakastaa,
miten toista ihmistä vihata silloin voi,
miten riistää, tappaa tai alistaa?

Ystävät, sisaret ja veljet.

Meidän yhteinen on taivas ja maa ja Luoja sen,
yhteiset ilot ja surut, kohtalot toisien.

Eikö naapuri, kansa jokainen
ole meille veli ja sisar?

Kunpa elämä meidän ihmisten
olisi työ ja rakkaus yhteisten etujen.

Tuula Haapakangas
Haukipudas 1984

Juuret ja siivet

Kirjoitan sydänystävilleni, koska haluan
että he saavat tietää sen,
kuinka kiitollinen, tyytyväinen ja onnellinen olen.

Kiitän kansakouluvuosistani ja oppikouluni opetuksista
sekä lukioajasta ja niistä seitsemästä vuodesta,
kun sain opiskella konservatoriossa
soittoa ja musiikin teoriaa.

Kiitän myös kuuden vuoden päätoimisesta
opiskelustani yliopistossa loppututkintoon asti.
Lisäoppia olen saanut työväenopistosta,
kansanopistosta, kesälukiosta, rippikoulusta ja
muistakin oppilaitoksista.

Kiitän, että parhaassa työssä
sain itsekin opettaa hienoissa pianokouluissa!
Kiitän myös vapaaehtoisista ja palkatuistakin
säestyskeikoistani ja muustakin työstä,
missä apuani on tarvittu.

Nykyisessä seniori-iässäni iloitsen,
kun saan hakea hillopurkin kylmäkellaristani
ja joulukynttilät lämminvarastosta.

Eteisessäni selailen onnellisena bussiaikatauluja.
Pesuhuoneessa pesen ja kuivaan kädet,
vaatehuoneessa vaihdan vaatteet ja
pianokamarissa kuuntelen uutiset radiosta.
Keittokomerossani syön
sekä ruokaa että lääkkeitä!

Pyykkipäivänä riemu repeää,
kun saan viedä suurimmat vaatteet
pihalle kuivumaan!
Hauskaa on sekin, kun silloin tällöin
pääsee mattoja pihatelineelle tomuttamaan!!
Dementian torjumiseen on lääke sekin, että
lajittelee roskansa pihassa seitsemään eri jättesäiliöön!!!

Näin on hyvä, että jokainen omassa kuplassaan
tekee omia runojaan.
Joka kuplassa tietysti kallellaan
myös arkku, johon vainajat laitetaan.
Parasta on se, kun kuplista löytyvät myös
uskon, ikuisen rakkauden ja taivastoivon lahjat!
Kiitos, ylistys ja halleluja, amen.

Riitta Sarin

Memoria

Mäntykangas, maantien kaari
lakkasuolta sato hyvä
taakse jäi jo Sotasaari
Ahokylään tunne syvä

Mäenrinne, kotitalo
koivikossa kuuma hohde
taivaanrannan ruskovalo
lauantaisin käyntikohde

Mustat lauteet, lämmön juoksu
hämytunne savun tulos
koivuvastan herkkä tuoksu
löylyn jälkeen kiire ulos

Pientareella tuuli vieno
tuoreen heinän niittoaikaa
enon laulunsävy hieno
seurantalonsoitto raikaa

Lampisuolta sumun häivä
luonto hiljallensa nukkuu
päättymässä on jo päivä
käki sentään vielä kukkuu

Kansakoulusta tiedon jyviä
mukana kuitenkin valttikortti
valmiudet riittävän hyviä
aukeni sillä yhteiskoulun portti

Kuusikymmentä vuosien juoksua
tunteet silloin ei jäässä
ilmassa ruusujen tuoksua
minulla vihdoinkin valkolakki päässä

Perinnetieto arvokas tie
elämyksiä paljon antaa
historian portaille askeleet vie
kodinkin eväitä mukana kantaa

Aikojen saatossa harmaita taloja
autiutta raitilla riittää
kaupasta, koulusta ei näy valoja
kuolema usein satoaan niittää

Kauas elontieni johti
kotikylä entinen ei palaa
laajaa lakeutta kohti
tajuntaani hiipii salaa

Muistojen kirjo ohitse kulkee
elämä monelle taholle häilyy
jotkut niistä sisäänsä sulkee
henkinen kotini kuitenkin säilyy

Mauno Karhunen

Emosta on haikeaa,
kun poikaset pesän jättää,
mutta emo tietää selittämättä:
Niin on maailman meno!

Siitä emo iloitsee,
että siivet jo kantaa poikasilla.
Ne sydämen riemusta visertelee
ja ne lentävät korkealla.

Nimimerkki Maini

Puut puhuvat

Puut seisovat totisina ja hiljaisina.
Kertoisinko sinulle niiden kuiskauksen.

- Ole luja – ne humisevat.
- Löydä juuresi jotka ovat itsessäsi.
Opi tuntemaan oma maaperäsi
kasvusi perusta.
- Ota vastaan hiljaisuuden hetket
katsele päivän nousua.
Unohda eilinen.
Sillä ei ole enää väliä, jos itkit
tai elämä tuntui pahalta.
Se oli eilen.
Tänään voit kohdata elämäsi onnellisimmat hetket. –

Miksi toivot tulevaisuudelta niin paljon?
Ymmärrä suunnata toimintasi ja tarmosi
Kasvamiseesi tänään.

Eivät puutkaan tiedä milloin ne kaadetaan
tai myrsky repii ne irti maasta.
Silti ne kurottavat valoa kohti
antaen auringon valmistaa niiden kukinnon
vastaavat jokaiseen tuulen henkäykseen
virvoittuvat jokaisesta sateesta
ja kasvavat, kasvavat aina vain ylemmäksi kohti valoa.

Niin sinäkin ole luja
seiso vahvana juurillasi.
Kurota valoa kohti
elä jokainen hetki jonka elämä on sinulle antanut.

Ole valmis kasvamaan joka päivä
huolimatta iästäsi, olosuhteistasi,
menneisyydestäsi, vaikeuksistasi.

Tervehdi jokaista aamua ilolla
anna auringon kuivata kyyneleesi tuulen
hyvällä hiuksiasi.

Kuuntele mitä virta sinulle kertoo
meren aallot kuiskivat
miten linnut tervehtivät jokaista aamua.

Katsele kukkien kauneutta
tunne niiden huumaava tuoksu.
Hiljenny kuuntelemaan
iltaisen lehtometsän salaperäisyyttä
sen siimeksissä ovat tuhansien satujen alkujuuret.
Ja jos olet oikein tarkka, saatat nähdä
perhosen hahmossa valkoisen hennon keijukaisen
tai että mätäs on muuttunut menninkäiseksi
joka mietteliäänä istuskelee iltahämyssä.

Jos huomasit tämän kaiken,
olet jo alkanut kasvusi.

Tuula Haapakangas
1984 Haukipudas

Vapaus

Pala palalta särkyvät vankilan muurit
katkaistaan kahleet
murretaan rautaristikot
avataan lukitut ovet.

Askel askeleelta kuljetaan ihmisyyttä kohti
kohti valoa joka loistaa synkimpään epätoivoon
julgimpaan kidutukseen hirveimpään tuskaan.

Vapaus tulee yhtä varmasti kuin huominen päivä
yhtä varmasti kuin talven jälkeen kevät
yön jälkeen aamu
sateen jälkeen pouta
myrskyn jälkeen tyyni sää.

Palanen palaselta kootaan
rikkoutunut astia
tuhotut rakennukset ja sillat
säie säikeeltä haavoittunut sydän
henkäys henkäykseltä heikentynyt itsetunto
kiinnitetään rikkoutuneet juuret
istutetaan lujasti uudet oksat
pehmeään maaperään.

Ahtaat ihmissydämet
rahan ja elintasokilpailun kahlitsemat
tai vallan maineen ja kunnian turmelemat mielet
Herätkää unestanne
herätkää päivään missä rahanne ei merkitse mitään
kunnianne on teille häpeäksi
ja maineenne osoittautuu tyhjäksi

Havahtukaa
Sillä vapaus kutsuu teitäkin
vastuuseen
ihmiskunnan yhteisestä elämästä
missä ei sotaa sortoa tai alistamista ole
vaan on yhteinen tämä päivä ja sen työ.

26.07.2022

muokkaus Vapaus kirjoituksestani 02.03.1985

Tuula Kaarina Haapakangas (Haapala)

Kotiseutuni muistot

Kyläjärvi – kotijärvi
järvi jäässä
isä ja pojat luistelevat, sisko istui reessä
isä nuorasta veti perässään.
minä potkukelkalla mukana kuljin.

Kyläjärvi – kotijärvi
isän kanssa kalassa,
kerran salaa kokemassa katiskat
kalat kotiin vein –
siitäkös sain aika sapiskat!

Kyläjärvi – kotijärvi
nuoruusmuistot mieleen palaa
järveä pitkin soudeltiin,
aina koskelle asti uskallettiin,
saaret, uimaranta,
näkinenkiä sukeltettiin.

Kyläjärvi – kotijärvi
rannaltas muistoja hain.
Vene oli rannalta poissa,
ystävät hävinneet –
jäljellä kauniit, muistot vain.

Nimimerkki ANNA ESTERI

Tuoksusi äänet

Että minä tuntisin äitini,
että tietäisin itseni äidistäni,
että osaisin kulkemamme tiet, kaikki paluut,
kaikki lähdöt, sanotetut, sanattomat,
muuttolintujen navigointijärjestelmän,
vihan ja rakkauden, pysyvyyden
ja kevyen unta siirtelevän huokauksen,
jokaisen valokuvan takaisen varjon,
viileän ahavan ja tukahduttavat hellepäivät

Sinä tanssit syksyn utuisessa vedoksessa,
luet ja opiskelet haaveissasi unohdettuna lintuna.
Sinä olet tyhjiys, reunoilta vajaa, pöllön katse pimeässä,
unelmien autiomaa, sanomattomuutesi varjo keitaalla.
Sinä lähennyt, sinä etäännyt, varjosi uppoaa valoon,
jota yö kuljettaa kuin valheen heijastusta merellä.

Sinä olet äänetön rajojeni vartija,
tarpeeni olla välittämättä itseni ympärillä olevista kahleista.
Minä kirjoitan sinut auki, leikkaan sanoilla.
Kuolemantoiveet, nautintojen tanssiinkutsut,
köyhyyden ja väkivallan poltinmerkit, sotapommitusten kumun,
kauppalan kaatuvien talojen kuolinkorinan,
lakanat viattomien peittona,
muumioiden kääreet, kanooppiastiat.

Minä olen kylmä lähde Mustanlahden pohjukassa.
Sinä puutarhan väreillä leikkivä kukkaloiston levottomuus.
Minä hukkuneiden sukujen heijastus kylmän jään alla.
Sinä pakkasen kangistamat kuivat talventörröttäjät.
Eilen saatoin sinut kivisen vanhainkodin kylmiöstä
siunauskappelin kylmiöön, kasvoillasi lepo ja rauha.

Sinä kuulit laulujoutsenten kornettien soivan,
yhdyit valkoisten siipiparien tanssiin,
kun ne viilsivät rikki Sysilammen tumman
peilikirkkaan pintajännityksen matkallaan kotiin

Minä kuulen syksyn tuoksuvan maan, lehvästön uutiset,
sienten rihmastojen hiljaisen rahinan kuivien lehtien alla,
lähteen ytimeistä nousevan veden kuohun,
juurten aran vapinan,
usvan, siinä tuoksusi hitaan kostean varjon

Hannu Raevuori

Sain lahjaksi juureni

Sain lahjaksi juureni.
Monet kädet kastelivat kasvuani
elävät sanat saattoivat
oikealla hetkellä matkaan.

Silmäni avautuivat
vasta kun tuuli köynnösteli
jo iltapäivääni
milloin hopeista,
milloin yönsyvää reittiä.
Te, jotka näitte minut oikein
tahtoisin kiittää teitä.

Vuorostani kohtasin
odottavia silmiä.
Nyt kyselen, näinkö teidät oikein.

Tahtoisin kiittää teitä
jäljessäni ja edelläni kulkevat
mutta en tavoita teitä.
Lähetän laulun matkaan.

Rakkauden lähteet säilyvät
virta on liikkeessä.
Kohta kesä kirjoittaa valokynällään
meille vihreitä ajatuksia.
Kun juuret saavat kasvaa
hedelmät perivät maan.
Valossa laulavat kaikki.

Pirkko Arola

(runokilpailun 3. sija)

Tähdenlento

Tähdenlento, sen mä näin.
sitä kohti menin suinpäin.

Vaan mitä löysin, vilkkuvat tähdet.
kaukana avaruudessa,
sinne jos lähdet.

Utopiaa, apatiaa ...

Tyydyn tähän, näin mä vähän.

Tähdenlento, toivoin rauhaa.
ettei kaikki sotakoneet pauhaa,

Toivoin myöskin terveyttä
kaikkialle maahan, toiveet nää, toteutua saahan.

Seija Eloranta

Kivisydän

Lensi pieni lintunen luokse kivisydämen.
Kuulosteli sykettä sen, hipaisikin empien,
löytyiskö nyt lempeyttä, hellyyttä ja pehmeyttä.

Mutta sydän aina vaan, seisoi siinä paikallaan.
Huomannut ei pienokaista, kuullut ääntä vienokaista,
katsetta ei suonut tälle, laulajalle lempeälle.

Vieri kyynel suuri sen, silmistä nyt lintusen,
siitä syntyi kosken kuohu, rakkaudelle oli luotu.
Kuka koski veteen sen, tunsi suuren rakkauden.

Pieni lintu lensi pois, kuin ei koskaan ollut ois.
Kivisydän paikallaan seisoo siinä aina vaan.
Mitä pitäis tehdä sille, sydämelle kiviselle,
että tuntis rakkauden, huomais pienen sydämen.

Annikki Turpeinen

Saarnipuu

Seison vahvana kuin saarnipuu.
Latvukseen jo varjot laskeutuu.
Peittyy pilveen joskus kaikki nyt,
päivät joita olen elänyt.

Mutta juuret kaivanut oon multahan,
syvälle nyt pellon kultahan.
Sieltä syvältä mä kaivan sen,
elon voiman käyttökelpoisen.
Sieltä nousee ilo silmiin nyt
hymykään ei ole hyytynyt.

Vaikka repii syksyn kylmät tuulet nuo,
ja edessä on pitkä suo,
seison tukevasti juurillain,
maasta tukea nyt kyllä sain.
Vaikka syksyn tuulet repii sen,
yltä vaatetuksen kevyen.
Aivan paljaaksi nyt oksat jäi,
mutta kirkkaana taivaan ylläin näin.

Tiedän, että joskus kuitenkin
lehdet puhkee kyllä silmuihin.
Silloin tulee tuulet lempeät,
sateet saattaa puihin lehdykät.
Silloin sydämeen ei suru jää.
Ilo silmät joskus kyyneltää.

Annikki Turpeinen

Kevät ostoksilla

Talvi riisuu vielä valkoista turkkiaan
kun kevät levittää jo vihreitä versojaan.
On multaa sillä varpaissaan,
kuloheinää kantaa helmoissaan.
Tukassa heiluu varvut vaan,
ja se suree silmiensä harmauttaan.

Kevät tuo myös auringon mukanaan,
joka paljon hyvää aikaan saa.
Tässä asussa kevät ei viihdy ollenkaan,
niinpä lähtee se vaatteita ostamaan.

Se hiipii hennosti varpaillaan,
kurkistaa aitovieriin ja nurkkien taa.
Jää puiden runkoon se matkallaan nojaamaan,
sitten sulattaa lumen juurestaan.

Näissä pälvissä seisot ehkä sinäkin,
juot mahlaa koivujen keväisin.
On keväällä kiire matkallaan,
noita uusia vaatteita ostaissaan.

Katsohan kevättä tuota vaan,
jo on vihreät kengät jalassaan.
Se kukkia kantaa helmassaan,
lehtihuntu on vihreä tukkanaan.

Ovat sulaneet järvensilmät nuo,
ja taivas niihin sinen suo.

Iltaruskolta osti se purppuraa
jolla iltaisin kultaa maisemaa.

Toi linnutkin kevät mukanaan,
joiden liverrys täyttää koko maan.
Myös sammakot vesissä kurnuttaa,
oi kuuletko luonnon laulantaa.
Koko luonto laulaa ja helisee.
Kevät, myös meidät iloisiksi tee.

Jos keväältä jotain pyytäisin, niin hiljaa sille kuiskaisin.

Kevät – tule luokseni aina illoin
ja silloin kun vaikeaa on.
Sulata kylmä mieli ja olo rauhaton.
Tule luokseni henkäyksessä,
tuon tuulen suloisen.
Tule luokseni valkeissa öissä
ja laulussa lintujen.

Tuo luokseni joutsenten laulu ja huuto kurkien.
Tuo luokseni tuoksu sateen ja vihreys koivujen.

Ostaisin sulta tunteen, sen yhden ainoastaan.
Sen tunteen
jonka avulla
voisin kaikkia rakastaa.

Annikki Turpeinen

Ellun Kanalan Kukon kalenteri kiekkuu

maanantai ei mittää
tiistaina tihutyön tarkastus talossa
keskiviikkona keinutuolin ketjut
torstaina torkkupeiton pidennys
perjantaina penkkipunnerrukset (peruutus!)
lauantaina limulauluille Leenan luo
sunnuntaina Subarun vahaus

Marita Peltoniemi
Pispala

LUONTO

Onko kaikilla juuret ja siivet

On puita ja niitä monenlaisia
on lehtipuut ja havupuut
ja ehkä muitakin?
Osa osaa puhua
ne havisevat.
Kaikkia on kaunista katsella
ihanaa halata
niiden runkoja, vahvoja varsia.
Lentää niiden mukana korkeuksiin
saada siivet selkäänsä
ne kantaa.

Yllätyt kun katsot
eivät ne ehkä sinusta piittaa
mutta kun kosketat
ne kuitenkin suostuvat
antamaan voimaansa
puut kaikki heidän vehreytensä
ei siinä ole mitään henkilökohtaista.

Kaikilla niillä on vahvat juuret
mutta kasvattamallaan rungolla
ne antautuvat meille
kun halaamme niitä.
Ne antavat viestin:
halaa voimakkaammin
muuta et tarvitse.
Se on siinä.

Aulikki Ristoja

Ystävykset – kuusi ja tuuli

Salokuusi, pitkä, musta
tunsi suurta kiinnostusta
keskustella tuulen kanssa
tervehtiä ainoansa.

Aika usein vain he kahden
poukamassa lammen lahden
tapasivat toisiansa
puhuakseen huolistansa.

Paikallansa kuusi huokaa:
”Seuraa mulle tänne tuokaa,
itätuuli nopsaan lennä,
itse en voi täältä mennä”.

Itätuuli kertoi tarun:
”Tapasin mä pilven karun,
tulta löi ja vettä viskoi
kuuset juuriltansa kiskoi”.

Salokuusi tarun kuuli
onnenpäivän tulleen luuli.
”Sitten oisin irti maasta
voisin tuulen lailla laasta.

Voisin lentää yli pellon
kilkutella tornikellon,
saisin ystäviä lastin
niin kuin tuuli tähän asti”.

Marjaliisa Komulainen, Kokkola

Kuuletko kuisketta erämaan?

Vain tuuli soittaa kanteleellaan syksyisen erämaalaulun.

Kuuntele,

haihtuvan illan
hämäryydessä,
kuisketta laajan luonnon,

kantaen

kätköistä tumman korven,
kankaalta sileän kelon;
mättäältä marjaisan suon,
syvyydestä pohjattoman hetteen,
Kosken kohinasta,
tervaksen räiskeestä,
tunturin laelta,
vaarojen takaa.

Kaiken se kertoo,
hiljaisuudellaan mielen täyttää,
kauneudellaan omakseen ottaa.

Kuuletko kuisketta erämaan?

Eila Hietaniemi

Juuret ja siivet

Hiljaa saapuu syksyn tuuli,
taivasta koristaa sateenkaari.
Korviin kantautuu laulu joutsenten,
kaunis on katsoa liike siipien.
Hyvästi kesä ja muuttolintuset,
sentään saamme pitää varpuset.

Pian valtaa kuura maan,
yön hopeisen nähdä saan.
Lumihiutaleet ilmassa leikkii,
tähdet kirkkaat taivaalla tuikkii.
Lumivalkoinen kaiken peittää,
maan kasvit elämän heittää.

Maan alla syvällä juuret lepää,
mutta pian kaikkoaa kylmä ja jää.
Aurinko nousee, lämpöä loistaa.
lumen sulattaa, talven poistaa.
Ja kas, juuret herää, viheriöi maa,
jo lintusetkin takaisin tulla saa.

Niin kuuluu ääni joutsenten,
näin meitä taasen tervehtien.
Valkoiset ovat siivet niiden,
kun luot katseen taivaan sineen.
Kaunis on meidän maa,
onnea on, kun täällä elää saa.

Ninimerkki M-L-E-S

Deilephila nerii 18.8.1995

elokuu hehkuu helteisenä
kouluväki hikoilee lukuvuotta haltuun
kuinka kaikki tänään . . .
mitähän päiväkirja kertoo

koululle on aamutuimaan
poikennut ylväs vaeltaja
ei ole koulutoimentarkastaja
silti arvovaltainen
aristokraattisen oloinen

vierailija jota vielä emme tunnista
on Deilephila nerii Oleanterikiittäjä
lennähtänyt trooppisten ilmavirtojen saattamana
ehkä Etelä-Euroopan kautta Suomeen
tehnyt välilaskun Karvian Sarankylään
löytynyt koulun keittäjän ikkunalta

niin saimme me muutamat
ihailia luomisen kauneutta sinussa
kiitäjävartalon jänteveyttä
siipiesi loistokasta värikirjoa
vihreää violettiä punaista
jäljittelemätöntä designea

anteeksi kun suljimme sinut
hetkiseksi lasiseen vankilaan
saadaksemme tietää
kuka olit mistä tulit

sallittiin koululaisten ihmetellä sinua
palasta luonnontiedettä livenä
kunnes salamana kirkkaalta taivaalta
kuullaan rumat sanat: irrotetaan siltä siivet

siinä samassa räjähtää
luonnonsuojelijan viha sisuksissani
maailma pimenee ja myrskyn jälkimaininkina
ehkä yrityksenä palata euforiaan
piirtyy mieleen ajatus
että varmaan joku on lyhentänyt
pieneltä pojalta siivet
kun hän lentää niin matalalla

oi Oleanterikiitäjä
vapautin sinut puutarhaani
toivossa että jaksaisit taas nousta siivillesi
välintulomme jälkeen

eikä aikaakaan niin annoit työnäytöksen
kirjosiipien hionnassa
näin jälleen matkakunnossa
kohosit kevyesti lentokorkeuteen

hyvästi Oleanterikiitäjä
minä tänne jään
kiitollisena mukaanpääsystä tarinaan
enkä muuta voinut kuin toivoa
että leikattujen siipien pojalle
vielä kasvaisi uudet siivet

Aune Mäkynen-Schouwvlieger

Onki yksin vedessä
oottaa antia ahdin
jo pienemmän koukun siimaan laitan
ja pienempään saaliiseen tyydyn.
Vesi iloviestiä korville tuo
heitä murheesi vesien luo
kuuntele laulua taivaan linnun
ota oppia luonnosta tästä
ja muista lainetta kesäisen veen.
Ole rohkea
aina eteenpäin kulje.

Anna-Maija Anttonen

Luonnon keskellä sielu lepää

Aisteja täyttävän saasteen,
kiireen ja melun jälkeen
sielu lepää
luonnon keskellä,
kotijärvellä tai metsäpolulla
omassa rauhassa.
Arki ja huolet unohtuvat.

Metsässä kuulen tuulen
lempään suhinan puiden latvuksissa,
sateen ropinan,
raivoavan myrskyn ryskeen,
eliöiden ja lintujen liikkeitä ja ääntelyä.

Vaikuttavin kokemani myrsky
sattui Lapissa hiihtoretkellä.
Tuuli ujelsi ja riuhtoi edestakaisin,
jonossa yritimme kiivetä
jyrkkää rinnettä ylös –
Kohta eteneminen muuttui työlääksi.
Emme nähneet enää mitään,
emme edes edessä liukastelevaa kaveria.

Viima kävi luihin ja ytimiin,
terävä lumimyrsky pieksi
ja kuritti minkä tahtoi.
Oli vain pysyttävä letkassa mukana,
ylitettävä tunturin laki,
ja sen ympärillä riehuva myrsky –
Majapaikkamme tunturin toisella puolen.
Tunturilla myrskyn sattuessa
ollaan todella luonnon armoilla.

Rakastan meren taukoamatonta ääntä:
aina rytmikästä huokailua,
aaltojen loisketta ja
maininkien vyörymistä vaahtopäinä.
Voisin viipyä meren äärellä pitkään.
Joka päivä se näyttäytyy erilaisena,
harvoin edessä on rannaton aava.

Oli hienoa valokuvata isojen valtamerialusten
lipumista satamaan Azoreilla,
ja kalastajien palailemista saaliinsa kanssa.
Valokuvaus onkin eläkevuosina
mielenkiintoisin harrastus.
Yritän napata filmille kokemiani huippuhetkiä.

Auringon nousu on elämys,
joka tuo uuden päivän.
Fuengirolassa heräsin varhain
juuri tuota hetkeä kuvaamaan:
Idässä meri ja taivas yhtyvät horisontissa.
Sieltä tuo kultainen pallo, aurinkomme,
pompahteli esiin kuin merestä nousten,
pian se hehkui jo korkealla taivaalla.

Kesämökillä iltataivas leimuaa
usein värikkäänä sytyttäen samalla
edessään avautuvan lahden.
Auringonlaskut ovat loistavia.
Värien leikki kestää vain muutaman minuutin.

Kuvasin kerran aavemaista kuunsiltaa –
aikuisenakin pimeä järvenselkä toi
lapsena luetut kummitustarinat mieleen
ja sai mielikuvituksen liikkeelle.

Aistin eri värisävyjä luonnossa,
parhaat otokset ovatkin luontokuvia.
Kasvien kauneus viehättää aina.
Taiteilija syksy pukee tienoon ruskaan,
hienoimpaan kuin yksikään maalaus,
värit sointuvat yhteen ja räiskyvät.

Luonnon kauneus ja vuodenaikojen vaihtelu
inspiroivat myös kirjoittamista.
Lukeminen ja luovat harrastukset
vievät arjen yläpuolelle.

Maalaismaisemassa kasvaminen,
lähellä luontoa, kasveja ja eläimiä
on opettanut kunnioittamaan rauhaa,
hiljaisuutta ja vallitsevia lakeja,
niin luonnossa kuin ihmistenkin parissa.
Uskoisin että lapsuuden kodissa
ovat ne peruspilarit,
jotka ovat kasvattaneet
minullekin juuret ja siivet.

Anita Savolainen

Neljä vuodenaikaa

Näillä leveysasteilla
meillä on jopa neljä vuodenaikaa:

Talvella koko valtakunta
on täynnä valkeaa lunta,
kinoksia, jäätä ja pakkassäätä.
MUTTA -
luomakunta nukkuu talviunta.

Kevät saapuu aikanaan,
auringon tuo tullessaan,
herättelee lämmöllään
maat ja mannut kukkimaan.
Kaikkiällä elämä
sykkii maassa innolla,
valo ja lämpöä
kaikille on tarjolla.

Kesä on kuin mansikka,
kypsä, makealta maistuva, odotettu,
mutta nopeasti syöty kuin jäätelötötterö.
Se on lomapäiviä perheen kanssa mökillä,
kiireetöntä nautiskelua,
aurinkoa ja löhöilyä,
sateen sattuessa kalojen narraamista.
Ehkä matka sukulaisiin, mummolaan.
Kesä on pian ohitse
ennen kuin huomaatkaan!

Syksy saapuu liian aikaisin.
On sadonkorjuuaika:
valmis on kultainen vilja,
ovat kypsyneet puutarhan marjat ja hedelmät.
Metsäkin tarjoaa herkkujaan,
korit ovat niitä pullollaan.
On laarit ja kellarit ja pakastimet,
monet ovat syksyn antimet.
Lopuksi syksy maalaa loistavan
ruskan puihin ja pensaisiin
ennen kuin vie suven mennessään.

Anita Savolainen

Pihan kukat

Miten kaunis keväällä on maa!
Ensin ruoho alkaa kasvamaan.

Hetken aikaa jo näkyy kukkain nuput,
pian kedon täyttää valkovuokkoin kukat.

Esiin työntyy kielonlehdet suippopäiset,
kohta tuoksuu kukat ihanaiset.

Pihlajat kukkineen taas ihmeen näyttää,
runsaat kukat oksat täyttää.

Vanha tuomipuukin innostuu,
kukkii jo varhain kesäkuun.

Kissankellot pienet, hentoiset
päivänkakkarat valkoiset.
Vielä näen tervakukan punaisen,
joka tuo väriä joukkoon kukkasten.

Luoja huolen kukistaan pitää,
muistaa joskus sateella virkistää.
Koko kesän kukat loistoaan jakaa,
ihmisten mieliä näin kohentaa.

Nimimerkki ANNA ESTERI

Ennustus

Ollaan elokuun seitsemässä,
tänään näin kurkiauran lentämässä.
Ennustaako se aikaista syksyä?
Se herättää kysymyksiä.
Minkälainen tuleva talvi on,
onko maa lumeton?

Pihlajain oksat marjattomia, onko paljon lunta, kinoksia
vai leudonko talven saa maa?
Toiset näin ennustaa.

Aika sitten näyttää
minkälainen oli talven sää.
Ennustiko lintuparvi
tuliko aikainen talvi.

Pihlajat ei kahta voi kantaa,
marjoja ja lumitaakkaa.
Vielä aurinko lämmittää,
vaikka pohjoinen tuuli viilentää.
Tyytyväisiä ollaan kuitenkin,
kesä oli kaunis,
lämminkin.

Nimimerkki ANNA ESTERI

Kesäiltana
kuikka ja minä
yhtä yksinäisiä.
Veneesi häipyä sumuun.
Kuuletko: kuikka huutaa.

Jukka Sahlberg

